

Brüssel, 24.9.2020
COM(2020) 594 final

2020/0267 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

hajusraamatu tehnoloogial põhinevate turutaristute katsekorra kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

{SEC(2020) 308 final} - {SWD(2020) 201 final} - {SWD(2020) 202 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Käesolev ettepanek on osa meetmepaketist, mille eesmärk on kasutada ja toetada digirahanduse potentsiaali innovatsiooni ja konkurentsi valdkonnas, maandades samal ajal riske. See on kooskõlas komisjoni prioriteetidega muuta Euroopa digiajastule vastavaks ja ehitada üles tulevikuvalmis majandus, mis töötab inimeste heaks. Digirahanduse pakett sisaldab ELi finantssektori uut digirahanduse strateegiat,¹ mille eesmärk on tagada, et EL võtab omaks digipöörde ja juhib seda koos innovatiivsete Euroopa ettevõtetega, et teha digirahanduse eelised kättesaadavaks Euroopa tarbijatele ja ettevõtetele. Lisaks käesolevale ettepanekule sisaldab pakett ettepanekut krüptovaraturgude kohta,² ettepanekut finantssektori digitaalse tegevuskerksuse kohta³ ja ettepanekut teatavate seonduvate ELi finantsteenuste normide selgitamiseks või muutmiseks⁴.

Üks strateegias kindlaks määratud prioriteete on tagada, et ELi finantsteenuste õigusraamistik oleks innovatsioonisõbralik ega takistaks uute tehnoloogiate rakendamist. Käesolev ettepanek koos krüptovaradega käsitleva erikorra ettepanekuga on selle valdkonna esimesed konkreetset meetmed, mille eesmärk on tagada asjakohane tarbijate ja investorite kaitse, krüptovarade õiguskindlus, võimaldada innovatiivsetel ettevõtetel kasutada plokiahelat, hajusraamatu tehnoloogiat (DLT) ja krüptovarad ning tagada finantsstabiilsus.

Krüptovarad on üks peamisi plokiahela tehnoloogia rakendusi rahanduses. Alates komisjoni finantstehnoloogia tegevuskava⁵ avaldamisest 2018. aasta märtsis on komisjon uurinud krüptovaradega seotud võimalusi ja probleeme. 2018. aasta finantstehnoloogia tegevuskavas volitas komisjon Euroopa Pangandusjärelevalvet (EBA) ja Euroopa Väärtpaberiturujärelevalvet (ESMA) hindama kehtiva finantsteenuste õigusraamistiku kohaldatavust ja sobivust krüptovaradele. 2019. aasta jaanuaris esitatud nõuandes⁶ väideti, et kuigi mõned krüptovarad võivad kuuluda ELi õigusaktide kohaldamisalasse, ei ole nende tulemuslik kohaldamine nende varade suhtes alati lihtne. Lisaks märgiti nõuandes, et kehtivate ELi õigusaktide sätted võivad takistada DLT kasutamist. Samal ajal rõhutasid EBA ja ESMA, et peale nende ELi õigusaktide, mille eesmärk on võidelda rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu, ei kuulu enamik krüptovaradest muude finantsteenuste käsitlevate ELi õigusaktide kohaldamisalasse ning seetõttu ei kohaldata nende suhtes muu hulgas

¹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Keskpangale, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele ELi digirahanduse strateegia kohta (COM(2020) 591 final).

² Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb krüptovaraturge ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 (COM(2020) 593).

³ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb finantssektori digitaalset tegevuskerksust ning millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 1060/2009, (EL) nr 648/2012, (EL) nr 600/2014 ja (EL) nr 909/2014 (COM(2020) 595).

⁴ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiive 2006/43/EÜ, 2009/65/EÜ, 2009/138/EL, 2011/61/EL, 2013/36/EL, 2014/65/EL, (EL) 2015/2366 ja (EL) 2016/2341 (COM(2020) 596).

⁵ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Keskpangale, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: finantstehnoloogia tegevuskava (COM(2018) 109 final), 8.3.2018.

⁶ ESMA nõuanne „Initial Coin Offerings and Crypto-Assets“, 2019; EBA aruanne, mis sisaldab nõuandeid krüptovarade kohta, 2019.

tarbijakaitset ja investorikaitset ning turu usaldusväärust käsitlevaid sätteid, kuigi need varad tekitavad selliseid riske. Lisaks on mitu liikmesriiki hiljuti vastu võtnud õigusakte krüptovaradega seotud küsimustes, mis on viinud turu killustumiseni.

Neid arenguid arvesse võttes ja osana komisjoni laiemast digitaalarengu tegevuskavast on president Ursula von der Leyen rõhutanud vajadust võtta koos liikmesriikidega krüptorahade küsimuses kasutusele „ühine lähenemisviis, et me mõistaksime, kuidas kasutada maksimaalselt ära krüptorahade pakutavaid võimalusi ja kuidas tegeleda uute ohtudega, mida need võivad kaasa tuua“⁷. Tunnistades ohte, mida need võivad endaga kaasa tuua, teatasid komisjon ja nõukogu 2019. aasta detsembris ühiselt, et nad „kavatsevad kehtestada raamistik, millega kasutatakse ära võimalused, mida krüptovarad võivad pakkuda“⁸. Euroopa Parlament aga koostab digirahandust käsitlevat raportit, milles keskendutakse eelkõige krüptovaradele⁹.

Selleks et lahendada kõik need probleemid ja luua ELi raamistik, mis võimaldab nii krüptovaraturge kui ka traditsiooniliste finantsvarade tokeniseerimist ja DLT laiemat kasutamist finantsteenustes, esitatakse lisaks käesolevale ettepanekule ka muud seadusandlikud ettepanekud. Komisjon teeb ettepaneku täpsustada, et praegune finantsinstrumendi määratlus, mis määrab kindlaks finantsinstrumentide turgude direktiivi (MiFID II)¹⁰ kohaldamisala, hõlmab DLT-põhiseid finantsinstrumente,¹¹ samuti ettepaneku kehtestada erikord krüptovarade jaoks, mis ei ole hõlmatud kehtivate finantsteenuseid käsitlevate õigusaktidega, ja e-raha tokenite jaoks¹².

Käesoleval ettepanekul, mis määruse kujul hõlmab DLT turutaristu katsekorda, on neli üldist ja omavahel seotud eesmärki. Esimene eesmärk on õiguskindlus. Selleks et finantsinstrumentidena kvalifitseeruvate krüptovarade järelturud saaksid ELis areneda, peame täpselt teadma, millistes küsimustes ei ole raamistik enam otstarbekohane. Teine eesmärk on toetada innovatsiooni. Komisjoni digirahanduse strateogia aluseks on takistuste kõrvaldamine uue tehnoloogia rakendamisel finantssektoris. Tehnoloogia kasutuselevõtu ja vastutustundliku innovatsiooni edendamiseks on vaja katsekorda, millega tagatakse, et kehtivate finantsteenuseid käsitlevate õigusaktide ulatuslikumad muudatused põhinevad tõenditel. Kolmas eesmärk on tagada tarbijate ja investorite kaitse ning turu usaldusväärus, neljas eesmärk on tagada finantsstabiilsus. Katsekorruga kehtestatakse asjakohased kaitsemeetmed, näiteks piiratakse selliste finantsinstrumentide liike, millega võib kaubelda. Lisaks ei kuulu sätteid, mille konkreetne eesmärk on tagada finantsstabiilsus ning tarbijate ja investorite kaitse, nende sätete hulka, millest võib DLT turutaristule erandi teha.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Käesolev ettepanek on osa laiemast krüptovara ja hajusraamatu tehnoloogia (DLT) raamistikust ja sellega kaasnevad ettepanekud, millega tagatakse, et kehtivad õigusaktid ei

⁷ Ametisse astuva presidendi von der Leyeni missioonikiri asepresident Dombrovskisele, 10. september 2019.

⁸ Euroopa Komisjoni ja nõukogu ühisavaldus nn stabiilse krüptovara kohta, 5. detsember 2019.

⁹ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/ECON-PR-650539_EN.pdf

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse direktiive 2002/92/EÜ ja 2011/61/EL.

¹¹ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiive 2006/43/EÜ, 2009/65/EÜ, 2009/138/EL, 2011/61/EL, 2013/36/EL, 2014/65/EL, (EL) 2015/2366 ja (EL) 2016/2341 (COM(2020) 596).

¹² Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb krüptovaraturge ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 (COM(2020) 593).

takista uue tehnoloogia kasutuselevõttu, saavutades samal ajal siiski oma eesmärgid, ning erikord krüptovarade jaoks, mis ei ole hõlmatud kehtivate finantsteenuseid käsitlevate õigusaktidega, ja e-raha tokenite jaoks.

Osana 2018. aasta märtsis vastu võetud finantstehnoloogia tegevuskavast¹³ volitas komisjon Euroopa järelevalveasutusi andma nõu selle kohta, kas olemasolev ELi finantsteenuste õigusraamistik on kohaldatav krüptovarade suhtes ja nende jaoks sobiv. Käesolevas ettepanekus võetakse arvesse EBA-lt ja ESMA-lt saadud nõuandeid¹⁴. Samuti on see kooskõlas digirahanduse strateegia üldise eesmärgiga tagada, et ELi raamistik oleks innovatsioonisõbralik.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Nagu märkis president von der Leyen oma poliitilistes suunistes¹⁵ ja nagu on mainitud teatistes „Euroopa digituleviku kujundamine“,¹⁶ on väga oluline, et Euroopa kasutaks ära kõik digiajastu hüved ning tugevdaks oma tööstust ja innovatsioonisuutlikkust ohututes ja eetilistes piirides.

Käesolev ettepanek on kooskõlas ka liidu poliitikaga, mille eesmärk on luua kapitaliturgude liit. Eelkõige vastab see kõrgetasemelise foorumi lõpparuandele, milles rõhutatakse krüptovarade kasutamata potentsiaali ning kutsutakse komisjoni üles suurendama õiguskindlust ja kehtestama selged eeskirjad krüptovarade kasutamiseks¹⁷.

Ettepanek on ka täielikult kooskõlas ELi julgeolekuliidu strateegia soovitusega töötada välja krüptovarad käsitlev õigusraamistik, võttes arvesse nende uute tehnoloogiate kasvavat mõju finantsvarade emiteerimisele, vahetamisele, jagamisele ja neile juurdepääsule¹⁸.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Ettepanek põhineb ELi toimimise lepingu artiklil 114, millega antakse Euroopa institutsioonidele pädevus kehtestada liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamiseks sätteid, mille eesmärk on siseturu rajamine ja selle toimimine. Ettepaneku eesmärk on lubada erandite kaudu katsetada DLT kasutamist finantsinstrumentidena kvalifitseeruvate krüptovaradega kauplemisel ja selliste tehingute kauplemisjärgsel käsitlemisel, kui kehtivad õigusaktid välistavad nende kasutamise või piiravad seda.

Praegu kasutatakse DLTd finantsteenustes piiratud määral, eelkõige turutaristutes (kauplemiskohad või väärtpaberite keskdepositooriumid). Selle potentsiaalselt murrangulise tehnoloogia turutaristutes piiratud kasutuselevõtu peamise põhjustena nimetatakse kõige sagedamini regulatiivseid tõkkeid ja õiguskindluse puudumist. EL järgib tehnoloogianeutraalsuse põhimõtet, kuid eeskirjade kehtestamisel lähtutakse siiski

¹³ Euroopa Komisjon, finantstehnoloogia tegevuskava (COM(2018) 109 final).

¹⁴ ESMA nõuanne „Initial Coin Offerings and Crypto-Assets“, 2019; EBA aruanne, mis sisaldab nõuandeid krüptovarade kohta, 2019.

¹⁵ President Ursula von der Leyen, „Poliitilised suunised järgmisele Euroopa Komisjonile (2019–2024)“.

¹⁶ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa digituleviku kujundamine“ (COM(2020) 67 final).

¹⁷ Kapitaliturgude liidu kõrgetasemelise foorumi lõpparuande 7. soovitus (https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/growth_and_investment/documents/200610-cmu-high-level-forum-final-report_en.pdf).

¹⁸ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele ELi julgeolekuliidu strateegia kohta (COM(2020) 605 final), 24.7.2020.

туруолукоррast ning kehtivaid finantsteenuseid käsitlevaid õigusakte ei koostatud DLTd ja krüptovarasad silmas pidades. See tähendab, et nendes on sätteid, mis mõnikord piiravad ja isegi takistavad DLT kasutamist. DLT-põhise järelturu puudumine piirab krüptovara kujul finantsinstrumentide esmasturu tõhusust ja kestlikku arengut.

ELi ühise katsekorra kehtestamine DLT turutaristute katsetamiseks lubaks ELi ettevõtetel ära kasutada kehtiva raamistiku kogu potentsiaali, võimaldades järelevalveasutustel ja seadusandjatel teha kindlaks määruises esinevad takistused, samal ajal kui reguleerivad asutused ja ettevõtted ise saavad väärtuslikke teadmisi DLT kasutamise kohta. See võib edendada usaldusväärsemat ja turvalisemat finantsinstrumentidena kvalifitseeruvate krüptovarade järelturgu. See võimaldaks ka ELi finantsteenuste ettevõtetel säilitada ülemaailmse konkurentsivõime, kuna teised jurisdiktsioonid on juba rakendanud meetmeid, mis võimaldavad katsetada DLTd finantsteenuste valdkonnas. Katsekord võimaldaks ka DLTd realselt kasutada ning aitaks koguda vajalikke kogemusi ja tõendeid, mille alusel saaks kehtestada ELi alalise õiguskorra.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Kogu liidus on finantsteenuseid ja eelkõige turutaristuid reguleerivad eeskirjad kehtestatud suures osas ELi tasandil. Seepärast tuleb mis tahes erandeid või vabastusi konkreetsetest sätetest teha ELi tasandil.

Lisaks tagaks ELi tasandi meede, näiteks kavandatud määrus, järjepidevuse ja võrdsed tingimused, andes ESMA-le volitused kontrollida ja koordineerida katsetamist, kuna liikmesriikide pädevad asutused esitavad neile turuosaliste taotlused, mida nad on hinnanud.

Ka pikaajaline eesmärk saada kogemusi kehtivate finantsteenuseid käsitlevate õigusaktide DLT turutaristute suhtes kohaldamise ja nende piirangute kohta nõuab, et seda tehtaks ELi tasandil. Seega hindab ESMA tulemusi igal aastal ning ESMA koos komisjoniga hindab katsekorda ja esitab selle kohta nõukogule ja parlamendile aruande hiljemalt viie aasta pärast.

- **Proportsionaalsus**

Proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei peaks ELi meetme sisu ega vorm minema aluslepingute eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale. Kavandatud eeskirjad ei lähe ettepaneku eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale. Need hõlmavad ainult neid aspekte, mida liikmesriigid üksi ei suuda saavutada ning mille puhul halduskoormus ja -kulud vastavad konkreetsetele ja üldistele eesmärkidele, mida soovitakse saavutada.

Kavandatud katsekord tagab proportsionaalsuse, võimaldades järelevalveasutustele piisavat paindlikkust, et nad saaksid otsustada, millised sätted jäetakse turuosalise katsete puhul arvesse võtmata, et oleks võimalik teha erinevaid katseid. Katsekord võimaldab reguleerivatel asutustel kõrvaldada regulatiivsed piirangud, mis võivad takistada DLT turutaristu arengut, mis võimaldab üleminekut tokeniseeritud finantsinstrumentidele ja DLT turutaristutele, edendades innovatsiooni ja tagades ELi ülemaailmse konkurentsivõime.

Praeguses etapis peetakse katsekorral põhinevat lähenemisviisi eesmärkide saavutamiseks kõige proportsionaalsemaks, kuna praegu ei ole piisavalt tõendeid, mis toetaksid kehtiva finantsteenuste raamistiku olulisemaid ja ulatuslikumaid püsivaid muudatusi, et võimaldada DLT kasutamist. Seda on üksikasjalikult kirjeldatud ka lisatud mõjuhinnangus, näiteks 6. ja 7. peatükis¹⁹.

¹⁹ Mõjuhinnang, mis on lisatud ettepanekule võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb krüptovaraturge ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 (SWD(2020) 380).

- **Vahendi valik**

ELi toimimise lepingu artikli 114 alusel saab vastu võtta õigusakte nii direktiivi kui ka määruse vormis. Käesoleva ettepaneku puhul otsustati määruse kasuks, et kehtestada ühtsed eeskirjad, mida kohaldatakse viivitamata kogu ühtsel turul.

Kavandatud määrusega kehtestatakse ühtsed nõuded turuosalistele, kes soovivad taotleda luba DLT turutaristu loomiseks. Selliste DLT turutaristute suhtes ei tohi kohaldada spetsiifilisi riiklikke eeskirju. Seepärast on määrus asjakohasem kui direktiiv.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Konsulterimine sidusrühmadega**

Komisjon konsulteeris sidusrühmadega kogu käesoleva ettepaneku ettevalmistamise protsessi käigus. Eelkõige:

- i) komisjon korraldas sihtotstarbelise avaliku konsultatsiooni (19. detsember 2019 – 19. märts 2020)²⁰;
- ii) komisjon konsulteeris üldsusega esialgse mõjuhinna raames (19. detsember 2019 – 16. jaanuar 2020)²¹;
- iii) komisjoni talitused konsulteerisid liikmesriikide ekspertidega panganduse, maksete ja kindlustuse eksperdirühma raames kahel korral (18. mail 2020 ja 16. juulil 2020)²².

Avaliku konsultatsiooni eesmärk oli hankida komisjonile teavet võimaliku ELi krüptovarade raamistiku väljatöötamise jaoks. See hõlmas küsimusi krüptovarade kohta, mis ei ole kehtivate ELi finantsteenuseid käsitlevate õigusaktidega hõlmatud, krüptovarade kohta, mis on kehtivate ELi finantsteenuseid käsitlevate õigusaktidega hõlmatud (nt kvalifitseeruvad vabalt võõrandatavate väärtpaberitena või e-rahana), konkreetseid küsimusi nn stabiilsete krüptovarade kohta ning üldisemaid küsimusi DLT kasutamise kohta finantsteenustes.

Paljud vastajad usuvad, et DLT kohaldamine finantsteenustes üldiselt võib suurendada tõhusust ja mõjutada praeguseid finantsturutaristuid. Samuti oldi üksmeelel selles, et kui krüptovarad on finantsinstrumentid, tuleks kohaldada kehtivaid finantsinstrumente reguleerivaid eeskirju. Laialdaselt tunnistati ka, et kehtivate eeskirjade kohaldamine krüptovarade ja DLT-põhiste ärimudelite suhtes võib tekitada keerulisi õiguslikke ja järelevalvelaseid küsimusi.

Liikmesriikide esindajad väljendasid üldist toetust valitud lähenemisviisile katsekorra loomiseks, mis võimaldaks katsetada DLT kasutamist finantsteenustes. Nad rõhutasid, et see kord ei tohiks olla liiga piirav, kuid ei tohiks samal ajal põhjustada turu killustumist ega õõnestada kehtivaid olulisi regulatiivseid nõudeid.

Ettepanekus võetakse arvesse ka tagasisidet, mida on saadud sidusrühmade ning ELi ametiasutuste ja institutsioonidega toimunud kohtumistel.

²⁰

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/2019-crypto-assets-consultation-document_en.pdf

²¹ Mõjuhinna, mis on lisatud ettepanekule võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb krüptovaraturge ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 (SWD(2020) 380).

²² https://ec.europa.eu/info/publications/egbpi-meetings-2020_en

- **Ekspertiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Käesoleva ettepaneku koostamisel on komisjon tuginenud kvalitatiivsetele ja kvantitatiivsetele tõenditele, mis on kogutud tunnustatud allikatest, sealhulgas EBA ja ESMA aruannetest²³. Neid täiendasid järelevalveasutuste, rahvusvaheliste standardeid kehtestavate asutuste ja juhtivate uurimisinstituutide konfidentsiaalsed seisukohad, avalikult kättesaadavad aruanded ning üleilmse finantssektori sidusrühmade kvantitatiivne ja kvalitatiivne panus.

- **Mõjuhinnang**

Ettepanekule on lisatud mõjuhinnang, mis esitati õiguskontrollikomiteele 29. aprillil 2020 ja kiideti heaks 29. mail 2020²⁴. Õiguskontrollikomitee soovitas mõnes valdkonnas parandusi, et: i) viia algatus paremini kooskõlla käimasolevate ELi ja rahvusvaheliste regulatiivsete jõupingutustega; ii) anda rohkem selgust selle kohta, kuidas algatus leevendab pettuse, häkkimise ja turu kuritarvitamise riske, ning selgitada ka sidusust rahapesuvastaste õigusaktide eelseisva läbivaatamisega ning iii) selgitada paremini nn stabiilsest krüptovarast tulenevaid ohte finantsstabiilsusele ning täpsustada, kuidas järelevalveasutused tagavad investorite ja tarbijate kaitse. Mõjuhinnangut on vastavalt muudetud, võttes arvesse ka õiguskontrollikomitee üksikasjalikumaid märkusi.

Komisjon kaalus mitmeid poliitikavariante seoses krüptovaradega, mis kvalifitseeruvad finantsinstrumentide turgude direktiivi (MiFID II)²⁵ alusel finantsinstrumentidena, täpsemalt:

- variant 1: mitteseadusandlikud meetmed suuniste andmiseks ELi finantsteenuste raamistiku kohaldatavuse kohta krüptovarade suhtes, mis kvalifitseeruvad finantsinstrumentidena ja hajusraamatu tehnoloogiana;
- variant 2: ELi finantsteenuste raamistiku sihipärased muudatused;
- variant 3: katsekord – DLT turutaristu loomine.

Variant 1 võib anda selgitusi selle kohta, millisel juhul kvalifitseeruks krüptovara finantsinstrumendina MiFID II alusel. Suunised võivad toetada ka esmasturgu (nt täpsustades, kuidas tuleks prospektimäärust kohaldada sellist liiki emisioonide suhtes) ja teataval määral järelturgu (täpsustades, kuidas krüptovara kauplemisplatvorm võiks MiFID II / MiFIR²⁶ raamistiku alusel toimida) ning krüptovara kujul finantsinstrumentide kauplemisjärgse taristu arendamist. Kuid variandi 1 kohastel mitteseadusandlikel meetmetel võib siiski olla piiratud mõju. Pehme õiguse meetmed ei ole oma olemuselt siduvad ning üks liikmesriik või üks riiklik pädev asutus võib otsustada suuniseid mitte kohaldada. Suunistel selle kohta, millised krüptovarad on MiFID II alusel finantsinstrumendid, võib olla piiratud mõju, kuna mõiste „finantsinstrumendid“ on siseriiklikesse õigusaktidesse üle võetud erinevalt.

Variant 2 võib anda turuosalistele ja riiklikele pädevatele asutustele suure õiguskindluse selles osas, kuidas finantsteenuseid käsitlevaid ELi õigusakte kohaldatakse teenuste suhtes, mis on seotud krüptovara kujul finantsinstrumentide emiteerimise, nendega kauplemise ja nende arveldamisega ning DLT kasutamiseiga. Põhimõtteliselt võivad sihipärased muudatused

²³ ESMA nõuanne „Initial Coin Offerings and Crypto-Assets“, 2019; EBA aruanne, mis sisaldab nõuandeid krüptovarade kohta, 2019.

²⁴ Mõjuhinnang, mis on lisatud ettepanekule võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb krüptovaraturge ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 (SWD(2020) 380).

²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse direktiive 2002/92/EÜ ja 2011/61/EL.

²⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta määrus (EL) nr 600/2014 finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse määrust (EL) nr 648/2012.

täpselt määratletud valdkondades (nt prospektimäärus,²⁷ väärtpaperite keskdepositooriumide määrus²⁸ ja arvelduse lõplikkuse direktiiv²⁹) olla tulemuslikud ja võimaldada turuosalistel kasutada DLTd. Kuid sellistel eraldiseisvatel sihipärastel muudatustel võib siiski olla üksnes piiratud mõju krüptovara kujul finantsinstrumentide ja DLT kasutuselevõtu edendamisel finantssektoris. Variant 2 puhul oleks kehtivatesse õigusaktidesse tehtavate muudatuste arv suhteliselt piiratud. Kuna DLT ja krüptovara kujul finantsinstrumendid on kujunemisjärgus, on raske kindlaks teha kõiki regulatiivseid tõkkeid, mille kõrvaldamiseks tuleks võtta viivitamata seadusandlikke meetmeid.

Variant 3 võib anda olemasolevatele investeerimisühingutele ja turuosalistele võimaluse katsetada DLT kasutamist suuremas ulatuses ning pakkuda samal ajal kauplemis- ja arveldusteenuseid. DLT võimaldab reaaliajalähedast arveldamist, vähendades seeläbi vastaspoole riski arveldusprotsessi ajal. DLT hajutatud olemus võib leevendada ka mõningaid tsentraliseeritud turutaristutega kaasnevaid küberriske, nagu nõrk lüli. DLT kasutamine võib vähendada kulusid, vabastades kapitali tänu väiksemale tagatise andmise vajadusele ja automatiseeritud protsessidele (kasutades nutilepinguid), mis võivad lihtsustada mõningaid *back office*'i protsesse (nt kooskõlastav võrdlemine).

Kõik kolm varianti on kooskõlas kehtivate õigusaktide ja komisjoni eesmärkidega digimajanduse valdkonnas ning samal ajal ei ole need vastastikku välistavad ning täiendavad järkjärgulist regulatiivset lähenemisviisi, mis algab katsekorraga.

- **Põhiõigused**

EL lähtub põhiõiguste kaitsmisel kõige rangematest nõuetest ning on alla kirjutanud mitmete erinevatele inimõiguste konventsioonidele. Seda tausta arvestades ei mõjuta ettepanek tõenäoliselt vahetult neid õigusi, mis on loetletud ÜRO peamistes inimõiguste konventsioonides, Euroopa Liidu põhiõiguste hartas, mis on Euroopa Liidu aluslepingute lahutamatu osa, ja Euroopa inimõiguste konventsioonis.

4. MÕJU EELARVELE

Käesoleval ettepanekul on mõju riiklike pädevate asutuste ja ESMA kuludele ja halduskoormusele. Kulude suurusjärg ja jaotus sõltuvad DLT turutaristute suhtes kohaldatavatest täpsetest nõuetest ning seonduvatest järelevalve- ja seireülesannetest.

Liikmesriigi hinnangulised järelevalvekulud (sh töötajad, koolitus, IT-taristu) võivad ulatuda 150 000 eurost kuni 250 000 euroni aastas DLT turutaristu kohta. Seda aitaksid siiski osaliselt kompenseerida järelevalvetasud, mida riiklikud pädevad asutused nõuaksid DLT turutaristutelt.

ESMA jaoks on läbivaatamise ja koordineerimisega seotud hinnangulised kulud 150 000–300 000 eurot kokku, mitte DLT turutaristu kohta, kuna taristute üle ei tehta otseselt järelevalvet. Need kulud kaetakse ESMA tegevuseelarvest, mida suurendatakse. Lisaks peaks ESMA pidama toimivate DLT turutaristute registrit, mille kulud loetakse kaetuks registri

²⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta määrus (EL) 2017/1129, mis käsitleb väärtpaperite avalikul pakumisel või reguleeritud turul kauplemisele võtmisel avaldatavat prospekti ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/71/EÜ.

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 909/2014, mis käsitleb väärtpaperiarvelduse parandamist Euroopa Liidus ja väärtpaperite keskdepositooriume ning millega muudetakse direktiive 98/26/EÜ ja 2014/65/EL ning määrust (EL) nr 236/2012.

²⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 1998. aasta direktiiv 98/26/EÜ arvelduse lõplikkuse kohta makse- ja väärtpaperiarveldussüsteemides.

pidamisega seotud kuludega, nagu on osutatud ettepanekus võtta vastu määrus krüptovaraturgude kohta.

Käesoleva ettepaneku kogumõju eelarvele on üksikasjalikult kirjeldatud finantsselgituses, mis on lisatud ettepanekule võtta vastu määrus krüptovaraturgude kohta.

5. MUU TEAVE

• Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus

Käesoleva ettepaneku eesmärk on tagada DLT turutaristut korraldada soovivatele turuosalistele õiguskindlus ja paindlikkus, kehtestades sellise taristu korraldamise ühtsed nõuded. Käesoleva määruse alusel antud load võimaldaksid turuosalistel korraldada DLT turutaristut ja osutada oma teenuseid kõigis liikmesriikides.

Artiklis 1 on määratud kindlaks reguleerimise ja kohaldamisala. Eelkõige nähakse käesoleva määrusega ette DLT turutaristute korraldamise tingimused, selliste taristute kasutamise load ning pädevate asutuste ja ESMA järelevalve ja koostöö. Määrust kohaldatakse turuosaliste (investeeringühingud, turukorraldajad või väärtpaberite keskdepositooriumid) suhtes, kellele on antud luba vastavalt artiklile 7 või 8. Artiklis 2 on sätestatud muu hulgas järgmised mõisted ja määratlused: „DLT turutaristu“, „DLT mitmepoolne kauplemissüsteem“, „DLT väärtpaberiarveldussüsteem“ ja „vabalt võõrandatavad DLT väärtpaberid“. Artiklis 3 on kirjeldatud piiranguid seoses vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberitega, mille võib DLT turutaristutes kauplemisele lubada või mida võib seal registreerida. Aktsiate puhul peaks vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite emitendi turukapitalisatsioon või esialgne turukapitalisatsioon olema alla 200 miljoni euro. Muude avaliku sektori võlakirjade kui riigivõlakirjade, pandikirjade ja äriühingute võlakirjade puhul on ülempiir 500 miljonit eurot. DLT turutaristu ei tohiks lubada kauplemisele ega registreerida riigivõlakirju. Lisaks ei tohi DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldava keskdepositooriumi registreeritud vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite turuväärtus või DLT mitmepoolse kauplemissüsteemi registreeritud vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite turuväärtus, kui sellisel süsteemil on lubatud selliseid vabalt võõrandatavaid DLT väärtpabereid registreerida, ületada 2,5 miljardit eurot.

Artiklis 4 on sätestatud DLT mitmepoolsele kauplemissüsteemi suhtes kohaldatavad nõuded, mis on samad kui direktiivi 2014/65/EL kohased mitmepoolse kauplemissüsteemi suhtes kohaldatavad nõuded, ja täpsustatud käesoleva määruse alusel võimalikud erandid. Artiklis 5 on sätestatud väärtpaberiarveldussüsteemi korraldava keskdepositooriumi suhtes kohaldatavad nõuded, mis on samad kui määruse (EL) nr 909/2014 kohased keskdepositooriumide suhtes kohaldatavad nõuded, ja täpsustatud käesoleva määruse alusel võimalikud erandid. Artiklites 4 ja 5 on esitatud piiratud loetelu eranditest, mida DLT turutaristu võib taotleda, ja selliste eranditega seotud tingimused.

Artiklis 6 on sätestatud DLT turutaristute suhtes kohaldatavad lisanõuded, et käsitleda DLT kasutamisest tulenevaid uudseid riske. DLT turutaristud peavad andma kõigile liikmetele, osalistele, klientidele ja investoritele selget ja üheselt mõistetavat teavet selle kohta, kuidas nad oma funktsioone täidavad, teenuseid osutavad ja tegevusi teostavad ning kuidas need erinevad traditsioonilisest mitmepoolsest kauplemissüsteemist või keskdepositooriumist. Samuti peavad DLT turutaristud tagama, et DLT kasutamisega seotud üldine IT- ja küberkord on asjakohane. Kui DLT turutaristu ärimudel hõlmab klientide rahaliste vahendite või vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite või neile juurdepääsu võimaldavate vahendite hoidmist, peab taristul olema kehtestatud piisav kord selliste varade kaitsmiseks.

Artiklites 7 ja 8 on sätestatud vastavalt DLT mitmepoolse kauplemissüsteemi ja DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldamiseks eriloa andmise kord ja üksikasjalik teave, mis tuleb esitada pädevale asutusele.

Artiklis 9 on kindlaks määratud DLT turutaristu, pädevate asutuste ja ESMA koostöö. DLT turutaristu peab teavitama pädevaid asutusi ja ESMA-t näiteks järgmisest: kavandatud olulised muudatused äriplaanis, sealhulgas seoses kriitilise tähtsusega töötajatega, tõendid häkkimise, pettuse või muu tõsise kuritarvituse kohta, olulised muudatused algses taotluses esitatud teabes, tehnilised või tegevusraskused loaga hõlmatud tegevuste teostamisel või teenuste osutamisel ning investorite kaitset, turu usaldusväärset või finantsstabiilsust ohustavad mis tahes riskid, mis võivad olla tekkinud ja mida ei suudetud loa andmise ajal ette näha. Sellise teabe saamise korral võib pädev asutus nõuda, et DLT turutaristu esitaks taotluse uue loa või erandi saamiseks, või võtta parandusmeetmeid, mida ta peab asjakohaseks. DLT turutaristu peab esitama loa andnud pädevale asutusele ja ESMA-le kogu nõutud teabe. Pädev asutus võib pärast ESMAga konsulteerimist soovitada DLT turutaristule parandusmeetmeid, et tagada investorite kaitse, turu usaldusväärset või finantsstabiilsust. DLT turutaristu peab üksikasjalikult kirjeldama, kuidas seda on tehtud. Lisaks koostab ja esitab DLT turutaristu pädevale asutusele ja ESMA-le aruande, milles esitatakse üksikasjalikult kogu eespool osutatud teave, sealhulgas võimalike raskuste kohta finantsteenuseid käsitlevate ELi õigusaktide kohaldamisel. ESMA teavitab korrapäraselt kõiki pädevaid asutusi eespool osutatud DLT turutaristute koostatud aruannetest ja artiklite 7 ja 8 kohaselt tehtud eranditest, jälgib nende erandite kohaldamist ja esitab komisjonile igal aastal aruande selle kohta, kuidas neid praktikas kohaldatakse.

Artiklis 10 on sätestatud, et hiljemalt viie aasta möödudes esitab ESMA komisjonile katsekorra kohta üksikasjaliku aruande. ESMA hinnangu põhjal koostab komisjon aruande, mis sisaldab kulude-tulude analüüsi selle kohta, kas katsekord tuleks säilitada praegusel kujul või seda tuleks muuta, kas seda tuleks laiendada finantsinstrumentide uutele kategooriatele, kas tuleks kaaluda ELi õigusaktide sihipärasest muutmist, et võimaldada DLT laialdast kasutamist, ja kas katsekord tuleks lõpetada.

Artiklis 11 on sätestatud, et määrust hakatakse kohaldama 12 kuud pärast selle jõustumist.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS**hajusraamatu tehnoloogial põhinevate turutaristute katsekorra kohta**

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,
 võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,
 võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,
 olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,
 võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust³⁰,
 võttes arvesse Euroopa Keskpanga arvamust³¹,
 toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt
 ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Komisjoni teatisega ELi digirahanduse strateegia kohta³² soovitakse tagada, et liidu finantsteenuseid käsitlevad õigusaktid sobiksid digiajastusse ja aitaksid üles ehitada tulevikuvalmit inimeste hüvanguks toimivat majandust, sealhulgas uuenduslike tehnoloogiate kasutamise võimaldamise teel. Liidul on poliitiline huvi arendada ja edendada finantssektoris murranguliste tehnoloogiate, näiteks plokiahela ja hajusraamatu tehnoloogia (edaspidi „DLT“) kasutuselevõttu. Krüptovara on üks peamisi finantsvaldkonna DLT rakendusi.
- (2) Enamik krüptovarasid jääb väljapoole ELi õigusaktide kohaldamisala ja tekitab muu hulgas probleeme seoses investorikaitse, turu usaldusvärsuse ja finantsstabiilsusega. Seepärast on nende jaoks vaja spetsiaalset korda liidu tasandil. Seevastu teised krüptovarad kvalifitseeruvad finantsinstrumentidena Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/65/EL (finantsinstrumentide turgude direktiiv, MiFID II)³³ tähenduses. Kui krüptovara kvalifitseerub finantsinstrumendina kõnealuse direktiivi tähenduses, võidakse selle emitendi ja sellega seotud ettevõtete suhtes kohaldada kõiki asjaomaseid liidu finantseeskirju, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust

³⁰ ELT C , , lk...

³¹ ELT C [...], [...], lk [...].

³² Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Kesk pangale, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele ELi digirahanduse strateegia kohta (COM(2020) 591 final).

³³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse direktiive 2002/92/EÜ ja 2011/61/EL (ELT L 173, 12.6.2014, lk 349).

(EL) 2017/1129 (prospektimäärus),³⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/50/EL (läbipaistvusdirektiiv),³⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 596/2014 (turukuritarvituse määrus),³⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 236/2012 (lühikeseks müügi määrus),³⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 909/2014 (väärtpaberiarvelduse ja väärtpaberite keskdepositooriumide määrus)³⁸ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 98/26/EÜ (arvelduse lõplikkuse direktiiv)³⁹. Finantsinstrumentide nn tokeniseerimine, st nende muutmine krüptovaraks, et neid oleks võimalik emiteerida, säilitada ja üle kanda hajusraamatus, peaks avama võimalus tõhususe suurendamiseks kogu kauplemis- ja kauplemisjärgses valdkonnas.

- (3) Finantsteenuseid käsitlevate liidu õigusaktide väljatöötamisel ei ole arvesse võetud DLTd ja krüptovara⁴⁰ ning kehtivates finantsteenuseid käsitlevates ELi õigusaktides on sätted, mis võivad takistada või piirata DLT kasutamist finantsinstrumentidena kvalifitseeruvate krüptovarade emiteerimisel, nendega kauplemisel ja nende arveldamisel. Praegu puudub ka turutaristu, mis kasutaks DLTd ning pakuks kauplemis- ja arveldusteenuseid finantsinstrumentidena kvalifitseeruvate krüptovarade puhul. Ilma järeלטuruta, mis suudaks pakkuda likviidsust ja võimaldaks investoritel selliseid varasid osta ja müüa, ei hakka finantsinstrumentidena kvalifitseeruvate krüptovarade esmasturg kunagi jätkusuutlikult laienema.
- (4) Samal ajal on õiguslikke lünki, mis tulenevad DLT ja finantsinstrumentidena kvalifitseeruvate krüptovarade kasutamise õiguslikust, tehnoloogilistest ja tegevuslikust eripärast. Näiteks ei ole kehtestatud läbipaistvus-, usaldusväärsus- ja turvanõudeid protokollidele ja nutilepingutele, mis on finantsinstrumentidena kvalifitseeruvate krüptovarade aluseks. Alustehnoloogiaga võivad kaasneda ka mõned uudsed küberriskid, mida ei ole kehtivates eeskirjades asjakohaselt käsitletud. Liidus on välja töötatud mitmeid finantsinstrumentidena kvalifitseeruvate krüptovaradega kauplemise ja kauplemisjärgse käsitlemise projekte, kuid vähesed neist juba toimivad või need on piiratud ulatusega. Võttes arvesse väheseid kogemusi seoses

³⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta määrus (EL) 2017/1129, mis käsitleb väärtpaberite avalikul pakkumisel või reguleeritud turul kauplemisele võtmisel avaldatavat prospekti ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/71/EÜ (ELT L 168, 30.6.2017, lk 12).

³⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2013. aasta direktiiv 2013/50/EL, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/109/EÜ läbipaistvusnõuete ühtlustamise kohta teabele, mis kuulub avaldamisele emitentide kohta, kelle väärtpaberid on lubatud reguleeritud turul kauplemisele, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/71/EÜ väärtpaberite üldsusele pakkumisel või kauplemisele lubamisel avaldatava prospekti kohta ja komisjoni direktiivi 2007/14/EÜ, milles sätestatakse direktiivi 2004/109/EÜ teatavate sätete üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT L 294, 6.11.2013, lk 13).

³⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 596/2014, mis käsitleb turukuritarvitusi (turukuritarvituse määrus) ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/6/EÜ ja komisjoni direktiivid 2003/124/EÜ, 2003/125/EÜ ja 2004/72/EÜ (ELT L 173, 12.6.2014, lk 1).

³⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2012. aasta määrus (EL) nr 236/2012 lühikeseks müügi ja krediidiriski vahetustehingute teatavate aspektide kohta (ELT L 86, 24.3.2012, lk 1).

³⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 909/2014, mis käsitleb väärtpaberiarvelduse parandamist Euroopa Liidus ja väärtpaberite keskdepositooriume ning millega muudetakse direktiive 98/26/EÜ ja 2014/65/EL ja määrust (EL) nr 236/2012 (ELT L 257, 28.8.2014, lk 1).

³⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 1998. aasta direktiiv 98/26/EÜ arvelduse lõplikkuse kohta make- ja väärtpaberiarveldussüsteemides (EÜT L 166, 11.6.1998, lk 45).

⁴⁰ Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve aruanne, mis sisaldab nõuandeid müntide esmapakkumiste ja krüptovarade kohta (ESMA50-157-1391).

finantsinstrumentidena kvalifitseeruvate krüptovaradega kauplemise ja nende tehingute kauplemisjärgse käsitlemisega, oleks praegu ennatlik teha liidu finantsteenuseid käsitlevatesse õigusaktidesse olulisi muudatusi, et võimaldada selliste krüptovarade ja nende aluseks oleva tehnoloogia täielikku kasutuselevõttu. Samal ajal piiravad finantsinstrumentidena kvalifitseeruvate krüptovarade finantsturutaristute loomist praegu mõned liidu finantsteenuseid käsitlevate õigusaktide nõuded, mis ei ole täielikult kohandatud finantsinstrumentidena kvalifitseeruvatele krüptovaradele ja DLT kasutamisele. Näiteks krüptovara kauplemisplatvormid annavad tavaliselt jaeinvestoritele otsese juurdepääsu, samas kui traditsioonilised kauplemiskohad annavad tavaliselt juurdepääsu finantsvahendajate kaudu.

- (5) Selleks et oleks võimalik arendada finantsinstrumentidena kvalifitseeruvaid krüptovarasid ja DLTd, tagades samal ajal finantsstabiilsuse, turu usaldusväarsuse, läbipaistvuse ja investorikaitse kõrge taseme, oleks kasulik luua DLT turutaristu katsekord. DLT turutaristu katsekord peaks võimaldama ajutiselt vabastada sellise DLT turutaristu liidu finantsteenuseid käsitlevate õigusaktide teatavatest erinõuetest, mis vastasel korral takistaksid finantsinstrumentidena kvalifitseeruvate krüptovaradega kauplemise ja selliste tehingute arveldamise lahenduste väljatöötamist. Samuti peaks katsekord võimaldama Euroopa Väärtpaberiturujärelevalvel (ESMA) ja pädevatel asutustel saada kogemusi võimaluste ja konkreetsete riskide kohta, mis tulenevad finantsinstrumentidena kvalifitseeruvatest krüptovaradest ja nende aluseks olevast tehnoloogiast.
- (6) Selle eesmärgi saavutamiseks tuleks luua DLT turutaristute uus liidu staatus. Selline DLT turutaristu staatus peaks olema vabatahtlik ega tohiks takistada finantsturutaristutel, nagu kauplemiskohad, väärtpaberite keskdepositooriumid ja kesksed vastaspooled, arendada liidu kehtivate finantsteenuseid käsitlevate õigusaktide alusel kauplemis- ja kauplemisjärgseid teenuseid ja tegevusi krüptovarade jaoks, mis kvalifitseeruvad finantsinstrumentidena või põhinevad DLT-l.
- (7) DLT turutaristu tuleks määratleda DLT mitmepoolse kauplemissüsteemina või DLT väärtpaberiarveldussüsteemina.
- (8) DLT mitmepoolne kauplemissüsteem peaks olema mitmepoolne kauplemissüsteem, mida korraldab äritegevust või reguleeritud turgu korraldav investeerimisühing või turukorraldaja ja mis võib olla reguleeritud turg ise ning millele on antud tegevusluba direktiivi 2014/65/EL (finantsinstrumentide turgude direktiiv, MiFID II) alusel ja mis on saanud eriloa käesoleva määruse alusel. Sellise DLT mitmepoolse kauplemissüsteemi suhtes tuleks kohaldada kõiki nõudeid, mida kohaldatakse mitmepoolse kauplemissüsteemi suhtes vastavalt direktiivile 2014/65/EL (finantsinstrumentide turgude direktiiv, MiFID II), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 600/2014 (finantsinstrumentide turgude määrus)⁴¹ või mis tahes muule finantsteenuseid käsitlevale ELi õigusaktile, välja arvatud juhul, kui liikmesriigi pädev asutus on teinud tema suhtes kooskõlas käesoleva määruse ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL).../....⁴² ühe või mitu erandit.

⁴¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta määrus (EL) nr 600/2014 finantsturgude kohta ning millega muudetakse määrust (EL) nr 648/2012 (ELT L 173, 12.6.2014, lk 84).

⁴² Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiive 2006/43/EÜ, 2009/65/EÜ, 2009/138/EL, 2011/61/EL, 2013/36/EL, 2014/65/EL, (EL) 2015/2366 ja (EL) 2016/2341 (COM(2020) 596).

- (9) Hajusraamatu tehnoloogia kasutamine, mille puhul kõik tehingud registreeritakse detsentraliseeritud raamatus, võib kiirendada ja tihendada kauplemist ja arveldamist reaalsajalähedaseks ning võimaldada kauplemis- ja kauplemisjärgse tegevuse ühendamist. Kehtivate eeskirjadega on siiski ette nähtud, et kauplemis- ja arveldustegevus peab toimuma eraldi turutaristute kaudu. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 909/2014 (väärtpaberite keskdepositooriumide määrus) on ette nähtud, et finantsinstrumendid, mis on lubatud kauplemisele kauplemiskohas direktiivi 2014/65/EL (finantsinstrumentide turgude direktiiv, MiFID II) tähenduses, tuleb registreerida väärtpaberite keskdepositooriumis (edaspidi „keskdepositoorium“), samal ajal kui hajusraamatut oleks võimalik kasutada sellise depositooriumi detsentraliseeritud versioonina. Seepärast oleks põhjendatud lubada DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi teha teatavaid tegevusi, mida tavaliselt teeb keskdepositoorium. Seepärast peaks DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi olema juhul, kui talle on tehtud asjaomased erandid, lubatud tagada vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite esmane registreerimine, vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberitega tehtud tehingute arveldamine ja vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite hoidmine.
- (10) DLT väärtpaberiarveldussüsteem peaks olema väärtpaberiarveldussüsteem, mida korraldab määruse (EL) nr 909/2014 (väärtpaberite keskdepositooriumide määrus) alusel tegevusloa saanud keskdepositoorium, kes on saanud käesoleva määruse alusel eriloa. DLT väärtpaberiarveldussüsteemi ja seda korraldava keskdepositooriumi suhtes tuleks kohaldada määruse (EL) nr 909/2014 (väärtpaberite keskdepositooriumi määrus) asjakohaseid nõudeid, välja arvatud juhul, kui riiklik pädev asutus on kooskõlas käesoleva määrusega teinud DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldavale keskdepositooriumile ühe või mitu erandit.
- (11) DLT mitmepoolne kauplemissüsteem või DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldav keskdepositoorium peaks lubama oma hajusraamatus kauplemisele või seal registreerima üksnes vabalt võõrandatavaid DLT väärtpabereid. Vabalt võõrandatavad DLT väärtpaberid peaksid olema krüptovarad, mis kvalifitseeruvad vabalt võõrandatavate väärtpaberitena direktiivi 2014/65/EL (finantsinstrumentide turgude direktiiv, MiFID II) tähenduses ning mida emiteeritakse, kantakse üle ja hoitakse hajusraamatus.
- (12) Võimaldamaks innovatsiooni ja katsetamist usaldusväärses regulatiivses keskkonnas, tagades samas finantsstabiilsuse, peaks DLT mitmepoolses kauplemissüsteemis kauplemisele lubatud või DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldavas keskdepositooriumis registreeritud vabalt võõrandatavad väärtpaberid piirduma selliste väärtpaberitega (nt aktsiad ja võlakirjad), mis ei ole likviidsed. Selleks et teha kindlaks, kas aktsia või võlakiri on likviidne või mitte, tuleks käesoleva määrusega kehtestada mõned väärtuskünnised. Hoidmaks ära ohtu finantsstabiilsusele, tuleks seada piirang ka DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldava keskdepositooriumi registreeritud või DLT mitmepoolse kauplemissüsteemi poolt kauplemisele lubatud vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite kogu turuväärtusele. Samuti tuleks ette näha, et DLT turutaristud ei tohi kauplemisele lubada või hajusraamatus registreerida riigivõlakirju. Selleks et kontrollida, kas DLT turutaristus kaubeldavad või selle poolt registreeritud vabalt võõrandatavad DLT väärtpaberid vastavad käesoleva määrusega kehtestatud tingimustele, peaks riiklikel pädevatel asutustel olema lubatud nõuda sellistelt DLT turutaristutelt aruannete esitamist.
- (13) Selleks et tagada samad tingimused nagu vabalt võõrandatavate väärtpaberite puhul, mis on lubatud kauplemisele traditsioonilises kauplemiskohas direktiivi 2014/65/EL

(finantsinstrumentide turgude direktiiv, MiFID II) tähenduses, ja turu usaldusvääruse kõrge tase, tuleks vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite suhtes, mis on lubatud kauplemisele DLT mitmepoolses kauplemissüsteemis, alati kohaldada määruse (EL) nr 596/2014 (turukuritarvituse määrus) sätteid, millega keelatakse turu kuritarvitamine.

- (14) DLT mitmepoolset kauplemissüsteemil peaks olema võimalik taotleda pädevalt asutuselt ajutiselt ühte või mitut käesolevas määruses loetletud erandit, kui ta vastab selliste eranditega seotud tingimustele ja lisanõuetele, mis on kehtestatud käesoleva määruse alusel DLT kasutamisest tulenevate uudsete riskide leevendamiseks. Samuti peaks DLT mitmepoolne kauplemissüsteem järgima kõiki kompensatsioonimeetmeid, mille pädev asutus on kehtestanud, et täita selle sätte eesmärke, mille suhtes erandit taotletakse.
- (15) Kui finantsinstrument on lubatud kauplemisele mitmepoolses kauplemissüsteemis, tuleb see registreerida tegevusloa saanud keskdepositooriumis kooskõlas määrusega (EL) nr 909/2014 (väärtpaberite keskdepositooriumi määrus). Kuigi vabalt võõrandatava väärtpaberi registreerimine ja seonduvate tehingute arveldamine võib toimuda hajusraamatus, on määrusega (EL) nr 909/2014 kehtestatud keskdepositooriumile vahendaja roll ja seega on tal kohustus korrata hajusraamatus registreerimist keskdepositooriumi tasandil, mis võib kaasa tuua käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluva DLT turutaristu käsitletava finantsinstrumendi kauplemistsükli üleliigse kattuvuse. Seepärast peaks DLT mitmepoolset kauplemissüsteemil olema võimalik taotleda erandit registrikande nõudest ja keskdepositooriumis registreerimise nõudest, mis on kehtestatud määrusega (EL) nr 909/2014, kui DLT mitmepoolne kauplemissüsteem vastab nõuetele, mis on samaväärsed keskdepositooriumi suhtes kohaldatavate nõuetega. DLT mitmepoolne kauplemissüsteem peaks registreerima vabalt võõrandatavad väärtpaberid oma hajusraamatus, tagama hajusraamatu emissioonide usaldusvääruse, kehtestama ja säilitama menetlused, et tagada vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite hoidmine, viima lõpule tehingute arveldamise ja vältima arvelduse ebaõnnestumist.
- (16) Vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberitega tehtavate tehingute arveldamisel peaks DLT mitmepoolne kauplemissüsteem tagama, et ostja maksab vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite eest samal ajal, kui müüja kannab vabalt võõrandatavad DLT väärtpaberid üle (väärtpaberiülekanne makse vastu). Kui see on teostatav ja võimalik, tuleks rahamaksud arveldada keskpangarahas, ja kui see ei ole teostatav või võimalik, kommerts pangarahas. Selleks et katsetada innovaatilisi lahendusi ja võimaldada rahamaksete tegemist hajusraamatus, tuleks DLT mitmepoolsetel kauplemissüsteemidel lubada kasutada ka nn arveldusmünne, st kommerts pangaraha tokeniseeritud kujul, või e-raha tokeneid, nagu on määratletud määruses 2021/XX krüptovaraturgude kohta⁴³. Kui rahamakseteks kasutatakse kommerts pangaraha, peaks DLT mitmepoolne kauplemissüsteem piirama vastaspoole riski, tehes kindlaks ja jälgides, et rahamaksete arveldamiseks kasutatavad krediidasutused järgivad rangeid kriteeriume, nagu nende reguleerimine ja järelevalve, krediidivõimelisus, kapitalisatsioon, juurdepääs likviidsusele ja tegevuse usaldusväärsus.

⁴³ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb krüptovaraturge ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 (COM(2020) 593).

- (17) Vastavalt direktiivile (EL).../...,⁴⁴ millega muudetakse direktiivi 2014/65/EL (finantsinstrumentide turgude direktiiv, MiFID II), on DLT mitmepoolsetel kauplemissüsteemil võimalik taotleda erandit vahenduskohustusest. Traditsioonilised mitmepoolsed kauplemissüsteemid võivad liikmeteks või osalisteks lubada ainult investeerimisühinguid, krediidasutusi ja muid isikuid, kellel on piisav kauplemissüsteemi, pädevus ning piisav organisatsiooniline korraldus ja vahendid. Seevastu paljud krüptovara kauplemissüsteemid pakuvad vahendajateta juurdepääsu ja otsest juurdepääsu jaeklientidele. Üks võimalik vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite mitmepoolsete kauplemissüsteemide arengut takistav regulatiivne tõke võib olla direktiivis 2014/65/EL (finantsinstrumentide turgude direktiiv, MiFID II) sätestatud vahenduskohustus. DLT mitmepoolsetel kauplemissüsteemil on lubatud taotleda ajutist erandit sellisest vahenduskohustusest ja pakkuda juurdepääsu jaeinvestoritele, tingimusel et investorite kaitseks on kehtestatud piisavad kaitsemeetmed ning et sellised jaeinvestorid on sobivad ja nõuetele vastavad rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seisukohast.
- (18) Käesoleva määruse kohase erandi saamiseks peaks DLT mitmepoolne kauplemissüsteem tõendama, et erand on proportsionaalne ja piirdub DLT kasutamisega, nagu on kirjeldatud tema äriplaanis, ning et taotletud erand piirdub DLT mitmepoolse kauplemissüsteemiga ega laiene ühelegi muule mitmepoolsele kauplemissüsteemile, mida korraldab sama investeerimisühing või turukorraldaja.
- (19) DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldaval keskdepositooriumil peaks olema võimalik taotleda asjaomaselt pädevalt asutuselt ajutiselt ühte või mitut käesolevas määruses loetletud erandit, kui ta vastab selliste eranditega seotud tingimustele ja lisanõuetele, mis on kehtestatud DLT kasutamisest tulenevate uudsete riskide leevendamiseks. Samuti peaks DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldaval keskdepositooriumil järgima kõiki kompensatsioonimeetmeid, mille pädev asutus on kehtestanud, et täita selle sätte eesmärke, mille suhtes erandit taotletakse.
- (20) Väärtpaberiarveldussüsteemi korraldaval keskdepositooriumil peaks olema lubatud taotleda erandeid eri sätetest, mis tõenäoliselt tekitavad regulatiivseid takistusi vabalt võõrandatavate väärtpaberite arveldussüsteemide arengule. Näiteks peaks keskdepositooriumil olema võimalik taotleda erandit mõnest määruse (EL) nr 909/2014 (väärtpaberite keskdepositooriumide määrus) määratlusest, nagu mõistete „elektrooniline vorm“, „väärtpaberikonto“, „ülekandekorraldus“ määratlused, ja erandeid mõistele „väärtpaberikonto“ osutavatest sätetest, nagu väärtpaberite registreerimise, emissiooni terviklikkuse või kontode eraldamise eeskirjad. Keskdepositooriumid korraldavad väärtpaberiarveldussüsteemi, krediteerides ja debiteerides oma liikmete väärtpaberikontosid. DLT süsteemis ei pruugi siiski alati olemas olla kahekordse kirjendamise (või mitmekordse kirjendamise) väärtpaberikontosid. Seepärast peaks DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldaval keskdepositooriumil olema võimalik taotleda erandit eeskirjadest, kus osutatakse mõistele „väärtpaberikonto“ või „registrikanne“, kui seda on vaja, et võimaldada vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite registreerimist hajusraamatus ning tagada vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite hajusraamatuemissiooni usaldusväärsus ja eri liikmetele kuuluvate vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite eraldamine.

⁴⁴ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiive 2013/36/EL, 2014/65/EL, (EL) 2015/2366, 2009/138/EÜ, EL/2016/2341, 2009/65/EÜ, 2011/61/EÜ ja 2006/43/EÜ (COM(2020) 596).

- (21) Määruse (EL) nr 909/2014 (väärtpaberite keskdepositooriumide määrus) kohaselt võib keskdepositoorium pärast pädevalt asutuselt tegevusloa saamist anda edasi ainult ühe oma põhitegevustest. Keskdepositoorium peab täitma ka mitmeid tingimusi, et tegevuse edasiandmine ei tooks kaasa vastutuse delegeerimist ega keskdepositooriumi liikmete või emitentide suhtes olevate kohustuste muutumist. Sõltuvalt oma äriplaanist võib DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldaval keskdepositoorium olla huvi jagada teiste üksustega, sealhulgas oma liikmetega vastutust oma sellise hajusraamatu korraldamise eest, kus vabalt võõrandatavad väärtpaberid registreeritakse. DLT väärtpaberiarveldussüsteemil peaks olema võimalik taotleda erandit tegevuse edasiandmise nõuetest, et arendada selliseid uuenduslikke ärimudeleid. Sellisel juhul peaksid nad tõendama, et tegevuse edasiandmist käsitlevad sätted ei ole kooskõlas DLT kasutamisega, nagu on ette nähtud nende äriplaanis, ning samuti tõendama, et teatavad tegevuse edasiandmise miinimumnõuded on täidetud.
- (22) Kohustus kasutada vahendajana krediidasutust või investeerimisühingut, et jaeinvestoritel ei oleks otsest juurdepääsu keskdepositooriumi korraldatavatele arveldus- ja ülekandesüsteemidele, võib tekitada regulatiivse takistuse selliste DLT-põhiste alternatiivsete arveldusmodelite väljatöötamisele, mis võimaldavad jaeklientidele otsest juurdepääsu. Seepärast peaks DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldaval keskdepositooriumil olema lubatud taotleda erandit liikme määratlusest, mis on sätestatud määruses (EL) nr 909/2014 (väärtpaberite keskdepositooriumide määrus). Määruse (EL) nr 909/2014 (väärtpaberite keskdepositooriumide määrus) kohasest vahenduskohustusest erandi taotlemisel peaks väärtpaberiarveldussüsteemi korraldav keskdepositoorium tagama, et neil isikutel on piisavalt hea maine ning nad on sobivad ja nõuetele vastavad rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seisukohast. Väärtpaberiarveldussüsteemi korraldav keskdepositoorium peaks samuti tagama, et neil liikmetel on piisav suutlikkus, pädevus, kogemused ja teadmised kauplemisjärgsest tegevusest ja DLT toimimisest.
- (23) Üksused, kellel on õigus osaleda määrusega (EL) nr 909/2014 (väärtpaberite keskdepositooriumide määrus) hõlmatud keskdepositooriumides, põhinevad üksustel, kellel on õigus osaleda väärtpaberiarveldussüsteemis, mis on määratud ja millest on teatatud vastavalt direktiivile 98/26/EÜ (arvelduse lõplikkuse direktiiv), kuna määrusega (EL) nr 909/2014 (väärtpaberite keskdepositooriumide määrus) on ette nähtud, et keskdepositooriumide korraldatavad väärtpaberiarveldussüsteemid tuleb määrata ja nendest teatada vastavalt direktiivile 98/26/EÜ. DLT väärtpaberiarveldussüsteem, mis taotleb erandit määruse (EL) nr 909/2014 (väärtpaberite keskdepositooriumide määrus) osalemisnõuetest, ei oleks kooskõlas direktiivi 98/26/EÜ osalemisnõuetega. Seepärast ei saaks sellist DLT väärtpaberiarveldussüsteemi kõnealuse direktiivi alusel määrata ega sellest teatada. See ei välista siiski kõigile direktiivi 98/26/EÜ nõuetele vastava DLT väärtpaberiarveldussüsteemi määramist ja sellest teatamist.
- (24) Määrusega (EL) nr 909/2014 (väärtpaberite keskdepositooriumide määrus) soodustatakse tehingute arveldamist keskpangarahas. Kui rahamaksete arveldamine keskpangarahas ei ole võimalik ega teostatav, võib arveldamine toimuda kommertspangarahas. Seda sätet võib olla raske kohaldada DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldava keskdepositooriumi puhul, kuna selline keskdepositoorium peaks tegema rahakontodel liikumisi samaaegselt väärtpaberite ülekandmisega DLT raames. DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldaval keskdepositooriumil peaks olema lubatud taotleda erandit määruse (EL) nr 909/2014 (väärtpaberite keskdepositooriumide määrus) eeskirjadest rahaarvelduse kohta, et

töötada välja uuenduslikud lahendused, nagu arveldusmündid või e-raha tokenid, nagu on määratletud määruses nr 2021/XX krüptovaraturgude kohta⁴⁵.

- (25) Määruse (EL) nr 909/2014 (väärtpaberite keskdepositooriumide määrus) kohaselt peab keskdepositoorium andma juurdepääsu teisele keskdepositooriumile või teistele turutaristutele. Juurdepääsu tagamine DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldavale keskdepositooriumile võib olla koormav või raskesti saavutatav, kuna pärandüsteemide koostalitlust DLTga ei ole veel testitud. DLT väärtpaberiarveldussüsteemil peaks olema võimalik ka taotleda erandit sellistest eeskirjadest, kui ta suudab tõendada, et selliste eeskirjade kohaldamine on DLT väärtpaberiarveldussüsteemi suurusega võrreldes ebaproportsionaalne.
- (26) Olenemata nõudest, mille suhtes erandit taotletakse, peaks DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldav keskdepositoorium tõendama, et taotletud erand on proportsionaalne ja põhjendatud DLT kasutamisega. Samuti peaks erand piirduma DLT väärtpaberiarveldussüsteemiga ega tohiks hõlmata teisi sama keskdepositooriumi korraldatavaid väärtpaberiarveldussüsteeme.
- (27) DLT turutaristute suhtes tuleks võrreldes traditsiooniliste turutaristutega kohaldada ka lisanõudeid. Neid nõudeid on vaja, et vältida DLT kasutamisest või DLT turutaristu uut laadi tegevusest tulenevaid riske. Seepärast peaks DLT turutaristu koostama selge äriplaani, milles on üksikasjalikult kirjeldatud DLT kasutamist ja kehtestatud õiguskorda.
- (28) DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldav keskdepositoorium või DLT mitmepoolne kauplemissüsteem, kellel on lubatud vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberitega tehtud tehinguid ise arveldada, peaks kehtestama oma DLT toimimiseeskirjad, sealhulgas DLT-le juurdepääsu ja DLT raames kauplemisele lubamise eeskirjad, osalevate sõlmede eeskirjad, võimalike huvide konfliktide lahendamise eeskirjad ning riskijuhtimismeetmed.
- (29) DLT turutaristu peaks olema kohustatud teavitama liikmeid, osalisi, emitente ja kliente sellest, kuidas nad kavatsevad oma tegevusi teostada ja kuidas DLT kasutamine tekitab kõrvalekaldeid võrreldes sellega, kuidas tavapärane mitmepoolne kauplemissüsteem või väärtpaberiarveldussüsteemi korraldav keskdepositoorium tavaliselt teenust osutab.
- (30) DLT turutaristul peab olema kehtestatud DLT kasutamisega seotud asjakohane ja kindel IT- ja küberkord. See kord peaks olema proportsionaalne DLT turutaristu äriplaani laadi, ulatuse ja keerukusega. See kord peaks tagama ka osutatavate teenuste jätkuva usaldusväärsuse, järjepidevuse ja turvalisuse, sealhulgas võimalike kasutatavate nutilepingute usaldusväärsuse. DLT turutaristud peaksid tagama ka DLT alusel säilitatavate andmete usaldusväärsuse, turvalisuse, konfidentsiaalsuse, kättesaadavuse ja juurdepääsetavuse. DLT turutaristu pädeval asutusel peaks olema lubatud nõuda auditit, et tagada üldise IT- ja küberkorra otstarbekohasus. Sellise auditikulud peaks kandma DLT turutaristu.
- (31) Kui DLT turutaristu äriplan hõlmab klientide rahaliste vahendite, näiteks raha või raha ekvivalendi või vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite hoidmist või sellistele vabalt võõrandatavatele DLT väärtpaberitele juurdepääsu vahendite, sealhulgas krüptograafiliste võtmete kujul, hoidmist, peaks DLT turutaristu kehtestama

⁴⁵ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb krüptovaraturge ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 (COM(2020) 593).

asjakohase korra oma klientide varade kaitseks. Nad ei tohiks kasutada klientide varasid oma arvel, välja arvatud klientide eelneval selgesõnalisel nõusolekul. DLT turutaristu peaks eraldama klientide rahalised vahendid või vabalt võõrandatavad DLT väärtpaberid või sellistele varadele juurdepääsu vahendid oma või teiste klientide varadest. DLT turutaristu üldine IT- ja küberkord peaks tagama, et klientide varad on kaitstud pettuste, küberohtude või muude häirete eest.

- (32) Eriloo andmise ajal peaks DLT turutaristutel olema ka usaldusväärne väljumisstrateegia juhuks, kui DLT turutaristu kord lõpetatakse või eriluba või mõned tehtud erandid tühistatakse.
- (33) DLT turutaristule eriloo andmisel tuleks järgida samu menetlusi kui tegevusloa andmisel traditsioonilisele mitmepoolsele kauplemissüsteemile või keskdepositooriumile, kui selline keskdepositoorium soovib korraldada uut väärtpaberiarveldussüsteemi. Loa taotlemisel peaks DLT turutaristu siiski märkima, milliseid erandeid ta kavatses taotleda. Enne DLT turutaristule loa andmist peaks pädev asutus konsulteerima ESMAga. ESMA peaks esitama mittesiduva arvamuse ja andma soovitusi loataotluse või taotletud erandite kohta. ESMA peaks konsulteerima ka teiste liikmesriikide pädevate asutustega. Mittesiduva arvamuse esitamisel peaks ESMA eesmärk olema tagada finantsstabiilsus, turu usaldusväärsus ja investorite kaitse. Selleks et tagada kogu ühtsel turul võrdsed tingimused ja aus konkurents, peaks ESMA mittesiduva arvamuse eesmärk olema ka tagada kõikjal liidus eri pädevate asutuste poolt tehtud erandite järjepidevus ja proportsionaalsus.
- (34) Potentsiaalse DLT turutaristu esitatud taotlust menetleval pädeval asutusel peaks olema võimalik loa andmisest keelduda, kui on põhjust arvata, et DLT turutaristu ohustaks finantsstabiilsust, investorite kaitset või turu usaldusväärssust või kui taotluse eesmärk on kehtivatest nõuetest kõrvale hoiduda.
- (35) Pädeva asutuse poolt konkreetsele DLT turutaristule antud eriloas peaksid olema märgitud sellele DLT turutaristule tehtud erandid. Selline luba peaks kehtima kogu liidus. ESMA peaks avaldama oma veebisaidil DLT mitmepoolsete kauplemissüsteemide loetelu ja neile tehtud erandite loetelu.
- (36) Riiklikud pädevad asutused peaksid andma eriloo ja erandid ajutiselt kuni kuueks aastaks alates eriloo andmise kuupäevast. Pärast viie aasta möödumist käesoleva määruse jõustumisest peavad ESMA ja komisjon seda hajusraamatu tehnoloogial põhinevate turutaristute katsekorda hindama. Eespool nimetatud kuueaastane periood annab DLT turutaristutele piisavalt aega, et kohandada oma ärimudeleid kõnealuse korra mis tahes muudatustega ja tegutseda katsekorra raames majanduslikult tasuval viisil. See võimaldaks ESMA-l ja komisjonil koguda kasulikke andmeid katsekorra toimimise kohta ligikaudu kolmel kalendriaastal pärast kriitilise massi erilubade andmist ja seonduvate erandite tegemist, ning selle kohta aru anda. Samuti annaks see DLT turutaristutele aega astuda vajalikke samme oma tegevuse lõpetamiseks või üleminekuks uuele õigusraamistikule pärast ESMA ja komisjoni aruandeid.
- (37) Ilma et see piiraks direktiivi 2014/65/EL (finantsinstrumentide turgude direktiiv, MiFID II) või määruse (EL) nr 909/2014 (väärtpaberite keskdepositooriumide määrus) asjakohaste sätete kohaldamist, peaks pädevatel asutustel olema õigus tühistada DLT turutaristule antud eriluba või mis tahes erandid, kui alustehnoloogias või DLT turutaristu osutatavates teenustes või teostatavates tegevustes on avastatud puudus, ning tingimusel, et see puudus kaalub üles asjaomasest teenusest saadava kasu, või kui DLT turutaristu on rikkunud tingimusi, mis on seotud pädeva asutuse poolt eriloo andmisel kehtestatud eranditega, või kui DLT turutaristu on registreerinud

finantsinstrumente, mis ei vasta käesoleva määruse kohastele vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite tingimustele. Oma tegevuse käigus peaks DLT turutaristul olema võimalik taotleda lisaks eranditele, mida taotleti loa andmise ajal, täiendavaid erandeid. Sellisel juhul peaks DLT turutaristute taotletud täiendavate erandite jaoks olema vaja pädevate asutuste eriluba, nagu DLT turutaristule esmase loa andmise ajal taotletud erandite puhul.

- (38) Kuna DLT turutaristutele võidakse teha kehtivatest liidu õigusaktidest ajutisi erandeid, peaksid nad eriloa kehtivuse ajal tegema tihedat koostööd pädevate asutuste ja ESMAga. DLT turutaristud peaksid teavitama pädevaid asutusi ja ESMA-t kõigist olulistest muudatustest seoses äriplaani ja kriitilise tähtsusega töötajatega, küberohtudest või -rünnetest, pettustest või tõsistest kuritarvitustest, muutustest loa esmase taotlemise ajal esitatud teabes, tehnilistest raskustest, eelkõige DLT kasutamisega seotud raskustest, ning uutest investorite kaitset, turu usaldusväärset ja finantsstabiilsust ohustavatest riskidest, mida ei suudetud eriloa andmise ajal ette näha. Kui pädevat asutust teavitatakse mõnest kõnealusest olulisest muudatusest, peaks ta nõudma, et DLT turutaristu taotleks uut luba või erandit, või võtma parandusmeetmeid, mida ta peab asjakohaseks. Samuti peaks DLT turutaristu esitama pädevatele asutustele ja ESMA-le kõik asjakohaseid andmeid, kui selliseid andmeid nõutakse. Investorite kaitse, turu usaldusväärset ja finantsstabiilsuse tagamiseks peaks DLT turutaristule eriloa andnud pädeval asutusel olema võimalik soovitada pärast ESMAga konsulteerimist parandusmeetmeid.
- (39) DLT turutaristu peaks esitama oma pädevatele asutustele ja ESMA-le ka korrapäraselt aruandeid. ESMA peaks korraldama nende aruannete üle arutelusid, et kõigil liidu pädevatel asutustel oleks võimalik saada kogemusi DLT kasutamise mõju kohta ja finantsteenuseid käsitlevate liidu õigusaktide kohanduste kohta, mida võib olla vaja DLT ulatuslikumaks kasutamiseks.
- (40) Viis aastat pärast käesoleva määruse jõustumist peaks ESMA esitama komisjonile aruande DLT turutaristute katsekorra kohta, sealhulgas DLT kasutamisega seotud võimaliku kasu, tekkinud riskide ja tehniliste raskuste kohta. ESMA aruande põhjal peaks komisjon esitama aruande nõukogule ja Euroopa Parlamendile. Aruandes tuleks hinnata kulusid ja eeliseid, mis kaasnevad kõnealuse DLT turutaristute korra pikendamise ja veel üheks ajavahemikuks, korra laiendamise ja uut liiki finantsinstrumentidele, korra alaliseks muutmise ja koos muudatustega või ilma nendeta, finantsteenuseid käsitlevate liidu õigusaktide muutmise ja või korra lõpetamisega.
- (41) Kehtivates ELi finantsteenuseid käsitlevates eeskirjades on tuvastatud mõned võimalikud lüngad seoses nende eeskirjade kohaldamisega krüptovarade suhtes, mis kvalifitseeruvad finantsinstrumentidena⁴⁶. Eelkõige ei ole hajusraamatu tehnoloogia alusel emiteeritavate finantsinstrumentide jaoks hästi sobivad mõned määruse (EL) nr 600/2014 (finantsinstrumentide turgude määrus) kohased regulatiivsed tehnilised standardid, mis käsitlevad teatavaid aruandlusnõudeid ning kauplemise ja -järgse läbipaistvuse nõudeid. Hajusraamatu tehnoloogia või sarnase tehnoloogia alusel emiteeritud finantsinstrumentide järelturud on alles kujunemisejärgus ja seepärast võivad nende omadused erineda traditsioonilist tehnoloogiat kasutavate finantsinstrumentide turgude omadest. Kõnealustes regulatiivsetes tehnilistes

⁴⁶ Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve aruanne, mis sisaldab nõuandeid müntide esmapakkumiste ja krüptovarade kohta (ESMA50-157-1391).

standardites sätestatud eeskirju peaks olema võimalik tulemuslikult kohaldada kõigi finantsinstrumentide suhtes, olenemata kasutatavast tehnoloogiast. Seepärast tuleks ESMA-le anda õigus põhjalikult hinnata määruse (EL) nr 600/2014 kohaseid regulatiivseid tehnilisi standardeid ja teha ettepanekuid vajalike muudatuste tegemiseks, et tagada kõnealuses määruses sätestatud eeskirjade tulemuslik kohaldamine hajusraamatu tehnoloogia alusel emiteeritud finantsinstrumentide suhtes. Sellise hindamise käigus peaks ESMA võtma arvesse hajusraamatu tehnoloogia alusel emiteeritud finantsinstrumentide eripära ja seda, kas nende jaoks on vaja kohandatud standardeid, mis võimaldaks nende väljatöötamist ilma määruse (EL) nr 600/2014 kohaldamiseks vastu võetud regulatiivsetes tehnilistes standardites sätestatud eeskirjade eesmärke kahjustamata.

- (42) Kui liikmesriigid ei suuda käesoleva määruse eesmärke piisavalt saavutada, sest regulatiivsed takistused direktiivi 2014/65/EL (finantsinstrumentide turgude direktiiv, MiFID II) kohaselt finantsinstrumentidena kvalifitseeruvate krüptovarade DLT turutaristute arendamisele on integreeritud finantsteenuseid käsitlevatesse liidu õigusaktidesse, on neid eesmärke parem saavutada liidu tasandil. Seega võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (43) Selleks et liit suudaks innovatsiooniga sammu pidada, on oluline, et DLT turutaristu korda hakataks kohaldama võimalikult kiiresti pärast seda, kui liikmesriigid on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL).../...⁴⁷ üle võtnud.
- (44) Euroopa Andmekaitseinspektori ja Euroopa Andmekaitseinspektsiooniga konsulteeriti vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1725⁴⁸ artikli 42 lõikele 1 ning nad esitasid oma arvamuse... [arvamuse(te) kuupäev],

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

- (1) Käesolevas määruses sätestatakse nõuded mitmepoolsetele kauplemissüsteemidele ja väärtpapieriarveldussüsteemidele, mis kasutavad hajusraamatu tehnoloogia (DLT) turutaristuid ja millele on vastavalt artiklitele 7 ja 8 antud tegutsemiseks eriluba.
- (2) Käesolevas määruses sätestatakse nõuded seoses järgmisega:
- (a) selliste erilubade andmine ja tühistamine;
 - (b) seonduvate erandite tegemine, muutmine ja tühistamine;
 - (c) seonduvate tingimuste, kompensatsiooni- või parandusmeetmete lubamine, muutmine ja tühistamine;

⁴⁷ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiive 2006/43/EÜ, 2009/65/EÜ, 2009/138/EL, 2011/61/EL, 2013/36/EL, 2014/65/EL, (EL) 2015/2366 ja (EL) 2016/2341 (COM(2020) 596).

⁴⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

- (d) selliste DLT turutaristute korraldamine;
- (e) selliste DLT turutaristute järelevalve ning
- (f) DLT turutaristute korraldajate, pädevate asutuste ja ESMA koostöö.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (1) „hajusraamatu tehnoloogia“ või „DLT“ – tehnoloogiate liik, mis toetab krüpteeritud andmete hajutatud salvestamist;
- (2) „DLT turutaristu“ – DLT mitmepoolne kauplemissüsteem või DLT väärtpaberiarveldussüsteem;
- (3) „DLT mitmepoolne kauplemissüsteem“ – investeerimisühingu või turukorraldaja korraldatav mitmepoolne kauplemissüsteem, kus lubatakse kaubelda üksnes vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberitega ning kus võidakse läbipaistvate, kaalutusõigust välisavate ja ühtsete eeskirjade ja menetluste alusel lubada:
 - (a) tagada vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite esmane registreerimine;
 - (b) arveldada vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberitega makse vastu tehtavaid tehinguid ning
 - (c) osutada vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite, või kui see on asjakohane, seonduvate maksete ja DLT mitmepoolse kauplemissüsteemi kaudu antud tagatiste hoidmise teenuseid;
- (4) „DLT väärtpaberiarveldussüsteem“ – väärtpaberiarveldussüsteem, mida korraldab väärtpaberite keskdepositoorium ja mis arveldab vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberitega makse vastu tehtavaid tehinguid;
- (5) „vabalt võõrandatavad DLT väärtpaberid“ – direktiivi 2014/65/EL artikli 4 lõike 1 punkti 44 alapunktide a ja b tähenduses vabalt võõrandatavad väärtpaberid, mis on emiteeritud, registreeritud, üle kantud ja säilitatud hajusraamatu tehnoloogia abil;
- (6) „mitmepoolne kauplemissüsteem“ – direktiivi 2014/65/EL artikli 4 lõike 1 punktis 22 määratletud mitmepoolne kauplemissüsteem;
- (7) „väärtpaberite keskdepositoorium“ või „keskdepositoorium“ – määruse (EL) nr 909/2014 artikli 2 lõikes 1 määratletud väärtpaberite keskdepositoorium;
- (8) „finantsinstrument“ – direktiivi 2014/65/EL artikli 4 lõike 1 punktis 15 määratletud finantsinstrument;
- (9) „arveldus“ – määruse (EL) nr 909/2014 artikli 2 punktis 7 määratletud arveldus;
- (10) „tööpäev“ – määruse (EL) nr 909/2014 artikli 2 punktis 14 määratletud pangapäev;
- (11) „väärtpaberiuülekannet makse vastu“ – väärtpaberiuülekannet makse vastu, nagu on määratletud määruse (EL) nr 909/2014 artikli 2 punktis 27;
- (12) „arvelduse ebaõnnestumine“ – arvelduse ebaõnnestumine, nagu on määratletud määruse (EL) nr 909/2014 artikli 2 lõike 1 punktis 15;
- (13) „riigivõlakiri“ – võlakiri, mille on emiteerinud avalik emitent, mis on kas:

- (a) liit;
 - (b) liikmesriik, sealhulgas liikmesriigi valitsusasutus, amet või eriotstarbeline rahastamisvahend või muu riiklik üksus;
 - (c) riiklik üksus, mis ei ole loetletud punktides a ja b;
- (14) „muu avaliku sektori võlakiri“ – võlakiri, mille on emiteerinud üks järgmistest avaliku sektori emitentidest:
- (a) liitriigist liikmesriigi puhul liitriigi liige;
 - (b) mitme liikmesriigi eriotstarbeline rahastamisvahend;
 - (c) rahvusvaheline finantsasutus, mille on asutanud vähemalt kaks liikmesriiki ja mille eesmärk on kaasata rahalisi vahendeid ning anda rahalist abi oma liikmetele, et tagada euroala kui terviku stabiilsus;
 - (d) Euroopa Investeerimispank;
 - (e) avalik-õiguslik üksus, mis ei ole punktis 13 osutatud riigivõlakirja emitent;
- (15) „vahetusvõlakiri“ – instrument, mis koosneb võlakirjast või väärtpaberistatud võlainstrumentidist koos tuletisinstrumenti tunnustega väärtpaberiga, nt optsoon, mis annab õiguse osta alusvaraks olevaid aktsiaid;
- (16) „pandikiri“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/65/EÜ⁴⁹ artikli 52 lõikes 4 osutatud pandikiri;
- (17) „äriühingu võlakiri“ – võlakiri, mille on emiteerinud Euroopa äriühing, mis on asutatud kooskõlas nõukogu määrusega (EÜ) nr 2157/2001,⁵⁰ või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2017/1132/EÜ⁵¹ I lisas loetletud liiki äriühing või samaväärne äriühing kolmandates riikides;
- (18) „muu võlakiri“ – võlakiri, mis ei kuulu ühegi punktides 13–17 nimetatud võlakirjaliigi alla;
- (19) „investeeringusühing“ – direktiivi 2014/65/EL artikli 4 lõike 1 punktis 1 määratletud investeeringusühing;
- (20) „turukorraldaja“ – direktiivi 2014/65/EL artikli 4 lõike 1 punktis 18 määratletud turukorraldaja;
- (21) „pädev asutus“ – üks või mitu pädevat asutust, mis on määratud kooskõlas:
- (a) direktiivi 2014/65/EL artikliga 67 DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldavate investeeringusühingute ja turukorraldajate puhul;
 - (b) määruse (EL) nr 909/2014 artikliga 11 DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldava keskdepositooriumi puhul; või
 - (c) mille on muul juhul määranud liikmesriigid tegema järelevalvet käesoleva määruse kohaldamise üle;

⁴⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/65/EÜ vabalt võõrandatavatesse väärtpaberitesse ühiseks investeeringuks loodud ettevõtjaid (eurofondid) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (ELT L 302, 17.11.2009, lk 32).

⁵⁰ Nõukogu 8. oktoobri 2001. aasta määrus (EÜ) nr 2157/2001 Euroopa äriühingu (SE) põhikirja kohta (EÜT L 294, 10.11.2001, lk 1–21).

⁵¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1132 äriühinguõiguse teatavate aspektide kohta (ELT L 169, 30.6.2017, lk 46).

- (22) „päritoluliikmesriik“ –
- (a) DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldava investeerimisühingu puhul direktiivi 2014/65/EL artikli 4 punkti 55 punkti a alapunktide ii ja iii kohaselt kindlaks määratud liikmesriik;
 - (b) DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldava turukorraldaja puhul liikmesriik, kus on DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldava turukorraldaja registrijärgne asukoht, või kui tal asjaomase liikmesriigi õiguse kohaselt ei ole registrijärgset asukohta, liikmesriik, kus asub DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldava turukorraldaja peakontor;
 - (c) DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldava keskdepositooriumi puhul määruse (EL) nr 909/2014/EL artikli 2 punkti 23 kohaselt kindlaks määratud liikmesriik;
- (23) „e-raha tokenid“ – krüptovaraturge käsitleva määruse⁵² nr 2021/XX artiklis XX määratud e-raha tokenid.

Artikkel 3

DLT turutaristus kauplemisele lubatud või selle poolt arveldatud vabalt võõrandatavate väärtpaberitega seotud piirangud

1. DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldav keskdepositoorium võib DLT mitmepoolses kauplemissüsteemis kauplemisele lubada ja hajasraamatus registreerida üksnes selliseid vabalt võõrandatavaid DLT väärtpabereid, mis vastavad järgmistele tingimustele:
 - (a) aktsiad, mille emitendi turukapitalisatsioon või esialgne turukapitalisatsioon on alla 200 miljoni euro, või
 - (b) vahetusvõlakirjad, pandikirjad, äriühingute võlakirjad, muud avaliku sektori võlakirjad ja muud võlakirjad, mille emissioonimaht on alla 500 miljoni euro.
2. DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldav investeerimisühing või turukorraldaja ei luba käesoleva määruse alusel kauplemisele riigivõlakirju. DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldav keskdepositoorium või investeerimisühing või turukorraldaja, kellel on lubatud vabalt võõrandatavaid DLT väärtpabereid DLT mitmepoolses kauplemissüsteemis registreerida vastavalt artikli 4 lõigetele 2 ja 3, ei registreeri käesoleva määruse alusel riigivõlakirju.
3. DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldavas keskdepositooriumis registreeritud vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite turuväärtus kokku ei tohi ületada 2,5 miljardit eurot. Kui keskdepositooriumi asemel registreerib vabalt võõrandatavaid DLT väärtpabereid vastavalt artikli 4 lõigetele 2 ja 3 DLT mitmepoolne kauplemissüsteem, ei tohi DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldava investeerimisühingu või turukorraldaja registreeritud vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite turuväärtus kokku ületada 2,5 miljardit eurot.

⁵² Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb krüptovaraturge ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 (COM(2020) 593).

4. Vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite kogu turuväärtuse kindlaksmääramiseks ja jälgimiseks lõike 1 kohaldamisel määratakse vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite kogu turuväärtus kindlaks järgmiselt:
- (a) selle määrab iga päev kindlaks kas keskdepositoorium või asjaomane investeerimisühing või turukorraldaja ning
 - (b) see võrdub järgmiste elementide summaga: iga DLT mitmepoolses kauplemissüsteemis kauplemisele lubatud vabalt võõrandatava DLT väärtpaberi päeva sulgemishind korrutatuna selliste sama ISIN-koodiga vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite arvuga, mis arveldati sellel päeval kas täielikult või osaliselt asjaomases DLT väärtpaberi arveldussüsteemis või DLT mitmepoolses kauplemissüsteemis.
5. DLT turutaristu korraldaja esitab artikli 7 või artikli 8 kohaselt eriloa andnud pädevale asutusele igal kuul aruande, milles tõendatakse, et kõik vabalt võõrandatavad DLT väärtpaberid, mis on registreeritud ja arveldatud selleks loa saanud DLT mitmepoolses kauplemissüsteemis vastavalt artikli 4 lõigetele 2 ja 3 või keskdepositooriumi poolt DLT väärtpaberi arveldussüsteemis, vastavad lõigetes 1–3 sätestatud tingimustele.
- Kui lõike 1 kohaselt teatatud vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite turuväärtus kokku on jõudnud 2,25 miljardi euroni, käivitab asjaomast DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldav investeerimisühing või turukorraldaja või asjaomast DLT väärtpaberi arveldussüsteemi korraldav keskdepositoorium artikli 6 lõikes 6 osutatud üleminekustrateegia. Nad teavitavad pädevat asutust kuuaruandes oma üleminekustrateegia käivitamisest ja ülemineku ajakavast.
- Asjaomane pädev asutus võib lubada asjaomasel DLT turutaristul tegevust jätkata, kuni lõike 1 kohaselt teatatud vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite turuväärtus kokku jõuab 2,75 miljardi euroni, tingimusel et asjaomase DLT turutaristu korraldaja taotleb sellist tegevusruumi ja seda on objektiivselt vaja üleminekustrateegia nõuetekohaseks rakendamiseks.
6. Vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite suhtes, mis on lubatud kauplemisele DLT mitmepoolses kauplemissüsteemis, kohaldatakse määrust (EL) nr 596/2014.

Artikkel 4

DLT mitmepoolsete kauplemissüsteemidega seotud nõuded ja erandid

1. DLT mitmepoolse kauplemissüsteemi suhtes kohaldatakse kõiki nõudeid, mida kohaldatakse mitmepoolse kauplemissüsteemi suhtes vastavalt direktiivile 2014/65/EL ja määrusele (EL) nr 2014/600, välja arvatud juhul, kui DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldav investeerimisühing või turukorraldaja:
- (a) on taotlenud lõike 2 või direktiivi (EL).../...⁵³ kohast erandit ja on saanud sellise erandi pädevalt asutuselt, kes on andnud eriloa vastavalt artiklile 7, ning
 - (b) täidab artiklis 6 sätestatud kohustusi ning

⁵³ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiive 2006/43/EÜ, 2009/65/EÜ, 2009/138/EL, 2011/61/EL, 2013/36/EL, 2014/65/EL, (EL) 2015/2366 ja (EL) 2016/2341 (COM(2020) 596).

(c) vastab lõigetes 2–4 sätestatud tingimustele ja järgib mis tahes täiendavaid kompensatsioonimeetmeid, mida eriloo andnud pädev asutus võib pidada asjakohaseks, et saavutada nende sätete eesmärgid, mille suhtes erandit taotletakse, või tagada investorite kaitse, turu usaldusväärsus ja/või finantsstabiilsus.

2. DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldavale investeerimisühingule või turukorraldajale võidakse tema taotluse korral anda luba kaubelda vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberitega, mis ei ole registreeritud keskdepositooriumis kooskõlas määruse (EL) 909/2014 artikli 3 lõikega 2, vaid DLT mitmepoolse kauplemissüsteemi hajusraamatus.

Investeerimisühing või turukorraldaja, kes taotleb erandit vastavalt lõikele 1, pakub välja kompensatsioonimeetmed, et saavutada nende sätetega taotletavad eesmärgid, mille suhtes erandit taotletakse, ja tagab vähemalt, et:

- (a) vabalt võõrandatavad DLT väärtpaberid registreeritakse digiraamatu tehnoloogia alusel;
- (b) DLT mitmepoolses kauplemissüsteemis registreeritud vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite arv võrdub selliste vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite koguarvuga, mis on mis tahes ajal digiraamatu tehnoloogia alusel ringluses;
- (c) DLT mitmepoolses kauplemissüsteemis säilitatakse andmeid, mis võimaldavad DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldaval investeerimisühingul või turukorraldajal viivitamata ja igal ajal eraldada liikme, osalise, emitendi või kliendi vabalt võõrandatavad DLT väärtpaberid mis tahes teise liikme, osalise, emitendi või kliendi vabalt võõrandatavatest DLT väärtpaberitest.

Kui DLT mitmepoolne kauplemissüsteem ei ole esimese lõigu kohaselt erandit taotlenud, registreeritakse vabalt võõrandatavad DLT väärtpaberid kas registrikande vormis keskdepositooriumis või DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldava keskdepositooriumi hajusraamatu tehnoloogia alusel.

3. Kui DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldav investeerimisühing või turukorraldaja on taotlenud lõike 2 kohaselt erandit, kindlustab ta rangete menetluste ja korra abil, et DLT mitmepoolne kauplemissüsteem:

- (a) tagab, et DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldava investeerimisühingu või turukorraldaja lubatud emissiooni või selle osa vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite arv on võrdne emissiooni või selle osa selliste vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite arvuga, mis on mis tahes ajal registreeritud DLT raames;
- (b) tagab vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite, samuti selliste väärtpaberite eest maksete tegemiseks vajalike rahaliste vahendite või mis tahes sellise tagatise hoidmise, mis on antud seoses selliste tehingutega DLT mitmepoolse kauplemissüsteemi kaudu;
- (c) tagab selge, täpse ja õigeaegse kinnituse vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberitega tehtud tehingute üksikasjade kohta, sealhulgas tehingutega seoses tehtud maksete kohta, samuti tehingutega seoses tagatise vabastamise või selle nõudmise kohta;
- (d) annab selget, täpset ja õigeaegset teavet tehingute arveldamise kohta, sealhulgas arvelduse lõplikkuse kohta, määrates kindlaks ajahetke, millest

alates liige, osaline, emitent või klient ei saa ülekandekorraldusi või muid eelnevalt antud juhiseid tühistada;

- (e) arveldab tehinguid vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberitega reaaliajalähedaselt või päevasiseselt ja igal juhul hiljemalt teisel tööpäeval pärast tehingu tegemist;
- (f) tagab väärtpaberiülekanne makse vastu.

Maksete arveldamine võib toimuda keskpangarahas, kui see on teostatav ja võimalik, või kui see ei ole teostatav ja võimalik, kommertspangarahas, sealhulgas tokenipõhises kommertspangarahas või e-raha tokenites.

Kui arveldamine toimub kommertspangarahas või e-raha tokenites, teeb DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldav investeerimisühing või turukorraldaja kindlaks sellise raha kasutamisest tulenevad vastaspooleriskid ning mõõdab, jälgib, juhib ja minimeerib neid ning

- (g) väldib arvelduse ebaõnnestumist, või kui see ei ole võimalik, siis lahendab selle.

4. Kui DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldav investeerimisühing või turukorraldaja taotleb erandit vastavalt lõikele 2 või direktiivile (EL).../...,⁵⁴ peab ta igal juhul tõendama, et taotletud erand on:

- (a) DLT kasutamisega proportsionaalne ja põhjendatud ning
- (b) piiratud DLT mitmepoolse kauplemissüsteemiga ega laiene ühelegi teisele mitmepoolsele kauplemissüsteemile, mida asjaomane investeerimisühing või turukorraldaja korraldab.

Artikkel 5

DLT väärtpaberi arveldussüsteemiga seotud nõuded ja erandid

1. DLT väärtpaberi arveldussüsteemi korraldava keskdepositooriumi suhtes kohaldatakse määruse (EL) nr 909/2014 alusel keskdepositooriumide suhtes kohaldatavaid nõudeid, välja arvatud juhul, kui keskdepositoorium:
- (a) on taotlenud lõigete 2–6 kohaseid erandeid ja on saanud sellised erandid pädevalt asutuselt, kes on andnud eriloa vastavalt artiklile 8;
 - (b) täidab artiklis 6 sätestatud kohustusi ning
 - (c) vastab lõigetes 2–7 sätestatud tingimustele ja järgib mis tahes täiendavaid kompensatsioonimeetmeid, mida eriloa andnud pädev asutus võib pidada asjakohaseks, et saavutada nende sätete eesmärgid, mille suhtes erandit taotletakse, või tagada investorite kaitse, turu usaldusväärsus ja/või finantsstabiilsus.
2. Pädev asutus võib DLT väärtpaberi arveldussüsteemi korraldava keskdepositooriumi taotluse korral vabastada keskdepositooriumi määruse (EL) nr 909/2014 artikli 2

⁵⁴ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiive 2006/43/EÜ, 2009/65/EÜ, 2009/138/EL, 2011/61/EL, 2013/36/EL, 2014/65/EL, (EL) 2015/2366 ja (EL) 2016/2341 (COM(2020) 596).

punkti 4 (elektrooniline vorm), artikli 2 punkti 9 (ülekandekorraldus), artikli 2 punkti 28 (väärtpaberikonto), artikli 3 (väärtpaberite registreerimine), artikli 37 (emissiooni terviklikkus) ja artikli 38 (varade eraldamine) kohaldamisest, tingimusel et DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldav CSD teeb järgmist:

- (a) tõendab, et määruse (EL) nr 909/2014 artikli 2 punktis 28 määratletud väärtpaberikonto või registrikande kasutamine ei sobi tema konkreetse DLT puhul;
 - (b) pakub kompensatsioonimeetmeid nende sätete eesmärkide saavutamiseks, mille suhtes erandit taotletakse, ja tagab vähemalt, et:
 - (c) vabalt võõrandatavad DLT väärtpaberid registreeritakse hajusraamatus;
 - (d) DLT väärtpaberisüsteemi korraldava keskdepositooriumi poolt lubatud emissiooni või selle osa vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite arv on võrdne emissiooni või selle osa selliste vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite arvuga, mis on mis tahes ajal registreeritud hajusraamatus, ning
 - (e) säilitatakse andmed, mis võimaldavad keskdepositooriumil viivitamata ja igal ajal eraldada liikme, osalise, emitendi või kliendi vabalt võõrandatavad DLT väärtpaberid mis tahes teise liikme, osalise, emitendi või kliendi vabalt võõrandatavatest DLT väärtpaberitest.
3. Pädev asutus võib DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldava keskdepositooriumi taotluse korral vabastada keskdepositooriumi määruse (EL) nr 909/2014 artiklite 19 ja 30 kohaldamisest, tingimusel et:
- (1) sellised sätted ei ole kooskõlas asjaomase keskdepositooriumi korraldatava konkreetse DLT kavandatud DLT kasutusega ning
 - (2) DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldav keskdepositoorium tagab, et määruse (EL) nr 909/2014 artikli 30 lõike 1 punktides c–i ja artikli 30 lõikes 2 sätestatud tingimused on täidetud.
4. Pädev asutus võib DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldava keskdepositooriumi taotluse korral vabastada keskdepositooriumi määruse (EL) nr 909/2014 artikli 2 punkti 19 (liikmed) kohaldamisest ning võib tal lubada liikmeks võtta muid füüsilisi ja juriidilisi isikuid kui artikli 2 punktis 19 osutatud isikud, tingimusel et:
- (1) need isikud on piisavalt hea mainega ning sobivad ja nõuetele vastavad ning
 - (2) neil on piisavalt oskusi, pädevust, kogemusi ja teadmisi DLT kauplemisjärgse tegevuse ja toimimise kohta.
5. Pädev asutus võib DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldava keskdepositooriumi taotluse korral vabastada keskdepositooriumi määruse (EL) nr 909/2014 artikli 40 (rahaarveldus) kohaldamisest, tingimusel et keskdepositoorium tagab väärtpaberiülekande makse vastu.

Maksete arveldamine võib toimuda keskpangarahas, kui see on teostatav ja võimalik, või kui see ei ole teostatav ja võimalik, kommertspangarahas, sealhulgas tokenipõhises kommertspangarahas või e-raha tokenites.

Kui arveldamine toimub kommertspangarahas või e-raha tokenites, teeb DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldav investeerimisühing või turukorraldaja kindlaks sellise raha kasutamisest tulenevad vastaspooleriskid ning mõõdab, jälgib, juhib ja minimeerib neid.

6. Pädev asutus võib DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldava keskdepositooriumi taotluse korral vabastada keskdepositooriumi määruse (EL) nr 909/2014 artikli 50 ja/või artikli 53 (standardühendus ning keskdepositooriumi ja mõne teise turutaristu vaheline ühendus) kohaldamisest, tingimusel et ta tõendab, et DLT kasutamine ei sobi kokku teiste keskdepositooriumide või teiste turutaristute pärandüsteemidega või et sellise juurdepääsu andmine pärandüsteeme kasutavale teisele keskdepositooriumile või teisele turutaristule tooks DLT väärtpaberiarveldussüsteemi suurust arvestades kaasa ebaoproportsionaalsed kulud.
7. Kui DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldav keskdepositoorium on taotlenud erandit vastavalt esimesele lõigule, annab ta juurdepääsu teistele DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldavatele keskdepositooriumidele või DLT mitmepoolsetele kauplemissüsteemidele.

Kui DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldav keskdepositoorium taotleb erandit vastavalt lõigetele 2–6, tõendab ta igal juhul, et:
 - (a) taotletud erand on proportsionaalne DLT kasutamisega ja sellega põhjendatud ning
 - (b) taotletud erand piirdub DLT väärtpaberiarveldussüsteemiga ega laiene ühelegi teisele määruse (EL) nr 909/2014 artikli 2 punktis 10 määratletud väärtpaberiarveldussüsteemile, mida korraldab sama keskdepositoorium.
8. Kui keskdepositoorium on taotlenud lõike 3 kohast erandit ja talle on selline erand tehtud, ei kohaldata DLT väärtpaberiarveldussüsteemi suhtes määruse (EL) nr 909/2014/EL artikli 39 lõikes 1 sätestatud nõuet, mille kohaselt peavad liikmesriigid määrama keskdepositooriumi korraldatava väärtpaberiarveldussüsteemi ja teatama sellest kooskõlas direktiiviga 98/26/EÜ. Eespool sätestatu ei takista liikmesriike määramast DLT väärtpaberiarveldussüsteemi ega teatamast sellest vastavalt direktiivile 98/26/EÜ, kui DLT väärtpaberiarveldussüsteem vastab kõigile kõnealuse direktiivi nõuetele.

Artikkel 6

DLT turutaristute suhtes kohaldatavad lisanõuded

1. DLT turutaristute korraldajad koostavad selge ja üksikasjaliku äriplaani, milles kirjeldatakse, kuidas nad kavatsesvad oma teenuseid osutada ja tegevusi teostada, sealhulgas kriitilise tähtsusega töötajate, tehniliste aspektide ja DLT kasutamise kirjeldus ning lõikega 3 ette nähtud teave.

Samuti peab neil olema ajakohastatud, selge ja üksikasjalik üldsusele kättesaadav kirjalik dokumentatsioon, mille võib teha kättesaadavaks elektrooniliselt ja milles määratakse kindlaks eeskirjad, mille alusel DLT turutaristu toimib, sealhulgas kokkulepitud seonduvad õiguslikud tingimused, milles määratakse kindlaks DLT turutaristu korraldaja ning asjaomast DLT turutaristut kasutavate liikmete, osaliste, emitentide ja/või klientide õigused, kohustused, ülesanded ja vastutus. Sellises õiguskorras määratakse kindlaks kohaldatav õigus, kohtueelne vaidluste lahendamise mehhanism ja jurisdiktsioon kohtusse pöördumiseks.
2. DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldav keskdepositoorium ja DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldav investeerimisühing või turukorraldaja, kes taotleb erandit määruse (EL) nr 909/2014 artikli 3 lõikest 2, kehtestab eeskirjad

nende korraldatava DLT toimimise kohta, sealhulgas eeskirjad, mis käsitlevad juurdepääsu hajusraamatu tehnoloogiale, valideerivate sõlmede osalemist, võimalike huvide konfliktide lahendamist ja riskijuhtimist, sealhulgas leevendusmeetmeid.

3. DLT turutaristu korraldajad annavad oma liikmetele, osalistele, emitentidele ja klientidele oma veebisaidil selget ja üheselt mõistetavat teavet selle kohta, kuidas nad oma funktsioone täidavad, teenuseid osutavad ja tegevusi teostavad ning kuidas see funktsioonide täitmine, teenuste osutamine ja tegevuste teostamine kaldub kõrvale mitmepoolsest kauplemissüsteemist või väärtpaberiarveldussüsteemist. See teave peab hõlmama kasutatud DLT liiki.
4. DLT turutaristu korraldajad tagavad, et nende DLT kasutamisega seotud üldine IT- ja küberkord on proportsionaalne nende äritegevuse laadi, ulatuse ja keerukusega. Kõnealuse korraga tagatakse nende teenuste ja tegevuse jätkuv läbipaistvus, kättesaadavus, usaldusväarsus ja turvalisus, sealhulgas hajusraamatu tehnoloogia puhul kasutatavate nutilepingute usaldusväarsus. Samuti tagatakse sellise korraga säilitatavate andmete usaldusväarsus, turvalisus ja konfidentsiaalsus ning selliste andmete kättesaadavus ja neile juurdepääs.

DLT turutaristu korraldajatel on spetsiaalne operatsiooniriski menetlus DLT ja krüptovara kasutamisest tulenevate riskide jaoks ning selle kohta, kuidas neid riske nende realiseerumise korral käsitleda.

DLT turutaristu üldise IT- ja küberkorra usaldusväarsuse hindamiseks võib pädev asutus nõuda auditit. Pädev asutus määrab auditi tegemiseks sõltumatu audiitori. Sellise auditi kulud kannab DLT turutaristu.

5. Kui DLT turutaristu korraldaja tagab osaliste, liikmete, emitentide või klientide rahaliste vahendite, tagatiste ja vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite, samuti sellistele vabalt võõrandatavatele DLT väärtpaberitele juurdepääsu vahendite, sealhulgas krüptovõtmete kujul, hoidmise, peab sellise DLT turutaristu korraldaja kehtestama asjakohase korra, et takistada kõnealuste rahaliste vahendite, tagatiste või vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite kasutamist oma arvel muul viisil kui asjaomase osalise, liikme, emitendi või kliendi selgesõnalisel kirjalikul nõusolekul, mida võib anda elektrooniliselt.

DLT turutaristu korraldaja säilitab turvalised, täpsed, usaldusväärsed ja kättesaadavad andmed oma DLT turutaristus liikmete, osaliste, emitentide või klientide jaoks hoitavate rahaliste vahendite, tagatiste ja vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite ning sellistele varadele juurdepääsu vahendite kohta.

DLT turutaristu korraldaja eraldab DLT turutaristut kasutavate liikmete, osaliste, emitentide ja klientide rahalised vahendid, tagatised ja vabalt võõrandatavad DLT väärtpaberid ning sellistele varadele juurdepääsu vahendid oma varadest ning teiste liikmete, osaliste, emitentide või klientide samasugustest varadest.

Lõikes 4 osutatud üldine IT- ja küberkord tagab, et kõnealused rahalised vahendid, tagatised ja vabalt võõrandatavad DLT väärtpaberid ning sellistele varadele juurdepääsu vahendid on kaitstud loata juurdepääsu, häkkimise, seisundi halvenemise, kaotsimineku, küberründe või varguse ohu eest.

6. DLT turutaristu korraldaja kehtestab selge, üksikasjaliku ja üldsusele kättesaadava strateegia konkreetset DLT turutaristult üleminekuks või sellise taristu likvideerimiseks (edaspidi „üleminekustrateegia“), mis on valmis õigeaegselt kasutamiseks juhul, kui artikli 4 või 5 kohaselt antud luba või mõni erand tühistatakse või muul viisil lõpetatakse, või juhul, kui DLT mitmepoolse

kauplemissüsteemi või DLT väärtpaperiarveldussüsteemi tegevus vabatahtlikult või tahtmatult lõpetatakse. Üleminekustrateegiaga nähakse ette, kuidas liikmeid, osalisi, emitente ja kliente sellise tühistamise, lõpetamise või tegevuse lõpetamise korral koheldakse. Üleminekustrateegiat ajakohastatakse pidevalt sellise pädeva asutuse eelneval nõusolekul, kes andis tegevusloa ja seonduvad erandid vastavalt artiklitele 4 ja 5.

Artikkel 7

Eriluba DLT mitmepoolse kauplemissüsteemi korraldamiseks

1. Direktiivi 2014/65/EL alusel investeerimisühinguna tegutsemiseks või reguleeritud turu korraldamiseks tegevusloa saanud juriidiline isik võib taotleda eriluba DLT mitmepoolse kauplemissüsteemi korraldamiseks käesoleva määruse alusel.
2. Käesoleva määruse kohaselt DLT mitmepoolse kauplemissüsteemi korraldamise eriloa taotlustele lisatakse järgmine teave:
 - (a) direktiivi 2014/65/EL artikli 7 lõikega 4 ette nähtud teave;
 - (b) artikli 6 lõikes 1 osutatud äriplaan, DLT mitmepoolse kauplemissüsteemi eeskirjad ja seonduv õiguskord ning artikli 6 lõikes 3 osutatud teave DLT mitmepoolse kauplemissüsteemi toimimise, teenuste ja tegevuse kohta;
 - (c) kui see on asjakohane, tema omandis oleva DLT toimimine, nagu on osutatud artikli 6 lõikes 2;
 - (d) artikli 6 lõikes 4 osutatud üldine IT- ja küberkord;
 - (e) kui see on asjakohane, artikli 6 lõikes 5 osutatud klientide vabalt võõrandatavate DLT väärtpaperite hoidmise korra kirjeldus;
 - (f) artikli 6 lõikes 6 osutatud üleminekustrateegia ning
 - (g) erandid, mida ta taotleb vastavalt artiklile 4, iga taotletava erandi põhjendus, kavandatud kompensatsioonimeetmed ning vahendid, mis on kavandatud selliste artikli 4 kohaste eranditega seotud tingimuste täitmiseks.
3. Enne kui päritoluliikmesriigi pädev asutus teeb otsuse käesoleva määruse kohase DLT mitmepoolse kauplemissüsteemi korraldamise eriloa taotluse kohta, teavitab ta ESMA-t ja esitab talle kogu asjakohase teabe DLT mitmepoolse kauplemissüsteemi kohta, selgituse taotletud erandite kohta, nende põhjendused ja kompensatsioonimeetmed, mida taotleja on kavandanud või mida pädev asutus nõuab.

Kolme kuu jooksul pärast teate saamist esitab ESMA pädevale asutusele taotluse kohta mittesiduva arvamuse ja annab taotleja taotletud erandite kohta soovitusi, mida on vaja investorikaitse, turu usaldusväärse ja finantsstabiilsuse tagamiseks. ESMA edendab ka selliste erandite järjepidevust ja proportsionaalsust, mida pädevad asutused teevad kogu liidus DLT mitmepoolseid kauplemissüsteeme korraldavatele investeerimisühingutele või turukorraldajatele. Selleks konsulteerib ESMA õigeaegselt teiste liikmesriikide pädevate asutustega ja võtab oma arvamuses nende seisukohti täiel määral arvesse.
4. Ilma et see piiraks direktiivi 2014/65/EL artiklite 7 ja 44 kohaldamist, keeldub pädev asutus taotlejale käesoleva määruse alusel DLT mitmepoolse kauplemissüsteemi korraldamise loa andmisest, kui on objektiivselt alust arvata, et:

- (a) taotleja ei tegele nõuetekohaselt investorikaitset, turu usaldusväarsust või finantsstabiilsust ohustavate oluliste riskidega ega maanda neid või
 - (b) käesoleva määruse alusel DLT mitmepoolse kauplemissüsteemi korraldamiseks taotletud eriloa ja erandite eesmärk on hoida kõrvale õiguslikest ja/või regulatiivsetest nõuetest.
5. Investeerimisühingule või turukorraldajale antud eriluba korraldada DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi kehtib kogu liidus kuni kuus aastat alates eriloa andmise kuupäevast. Selles määratakse kindlaks artikli 4 kohaselt tehtud erandid.
- ESMA avaldab oma veebisaidil DLT mitmepoolsete kauplemissüsteemide loetelu, neile antud erilubade algus- ja lõppkuupäevad ning neile tehtud erandite loetelu.
6. Ilma et see piiraks direktiivi 2014/65/EL artiklite 8 ja 44 kohaldamist, tühistab käesoleva määruse alusel eriloa andnud pädev asutus pärast ESMAga lõike 3 kohaselt konsulteerimist sellise loa või tehtud erandi järgmistel juhtudel:
- (a) DLT toimimises või DLT mitmepoolse kauplemissüsteemi korraldaja osutatavates teenustes ja teostatavates tegevustes on avastatud puudus, mis ohustab investorite kaitset, turu usaldusväarsust või finantsstabiilsust ja kaalub üles katsetavatest teenustest ja tegevustest saadava kasu;
 - (b) DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldava investeerimisühing või turukorraldaja on rikkunud pädeva asutuse tehtud eranditega seotud tingimusi;
 - (c) DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldava investeerimisühing või turukorraldaja on lubanud kauplemisele finantsinstrumente, mis ei vasta artikli 3 lõigetes 1 ja 2 sätestatud tingimustele;
 - (d) DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldava investeerimisühing või turukorraldaja, kes on taotlenud erandit määruse (EL) nr 909/2014 artikli 3 lõikest 2, on registreerinud vabalt võõrandatavad DLT väärtpaberid, mis ei vasta artikli 3 lõigetes 1 ja 2 sätestatud tingimustele;
 - (e) DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldava investeerimisühing või turukorraldaja, kes on taotlenud eriluba määruse (EL) nr 909/2014 artikli 3 lõikest 2 erandi tegemiseks, on ületanud artikli 3 lõikes 3 või lõike 5 kolmandas lõigus osutatud künnised; või
 - (f) pädev asutus saab teada, et DLT mitmepoolse kauplemissüsteemi korraldamiseks eriluba taotlenud investeerimisühing või turukorraldaja sai sellise loa või seonduvad erandid eksitava teabe, sealhulgas olulise väljajätte alusel.
7. Kui DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldava investeerimisühing või turukorraldaja teeb oma tegevuse käigus ettepaneku teha DLT toimimises või tema teenustes või tegevuses oluline muudatus, milleks on vaja uut luba, uut erandit või ühe või mitme olemasoleva erandi või seonduvate tingimuste muutmist, taotleb ta sellist luba, erandit või muudatust vastavalt artiklile 4. Pädev asutus menetleb sellist luba, erandit või muudatust vastavalt lõigetele 2–5.
- Kui DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldava investeerimisühing või turukorraldaja taotleb oma tegevuse käigus uut luba või erandit, teeb ta seda vastavalt artiklile 4. Pädev asutus menetleb sellist luba või erandit vastavalt lõigetele 2–5.

Artikkel 8

Eriluba DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldamiseks

1. Määruse (EL) nr 909/2014 alusel keskodepositooriumina tegutsemiseks loa saanud juriidiline isik võib taotleda eriluba DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldamiseks käesoleva määruse alusel.
2. Käesoleva määruse kohaselt DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldamise eriloa taotlustele lisatakse järgmine teave:
 - (a) määruse (EÜ) nr 909/2014 artikli 7 lõikega 9 ette nähtud teave;
 - (b) artikli 6 lõikes 1 osutatud äriplaan, DLT väärtpaberiarveldussüsteemi eeskirjad ja seonduv õiguskord ning artikli 6 lõikes 3 osutatud teave DLT väärtpaberiarveldussüsteemi toimimise, teenuste ja tegevuse kohta;
 - (c) tema omandis oleva DLT toimimine, nagu on osutatud artikli 6 lõikes 2;
 - (d) artikli 6 lõikes 4 osutatud üldine IT- ja küberkord;
 - (e) artikli 6 lõikes 5 osutatud hoidmiskord;
 - (f) artikli 6 lõikes 6 osutatud üleminekustrateegia;
 - (g) erandid, mida ta taotleb vastavalt artiklile 5, iga taotletava erandi põhjendus, kavandatud kompensatsioonimeetmed ning meetmed, mis on kavandatud selliste artikli 5 kohaste eranditega seotud tingimuste täitmiseks.
3. Enne kui pädev asutus teeb otsuse käesoleva määruse kohase DLT mitmepoolse kauplemissüsteemi korraldamise eriloa taotluse kohta, teavitab ta ESMA-t ja esitab talle kogu asjakohase teabe DLT väärtpaberiarveldussüsteemi kohta, selgituse taotletud erandite kohta, nende põhjendused ja kompensatsioonimeetmed, mida taotleja on kavandanud või mida pädev asutus nõuab.

Kolme kuu jooksul pärast teate saamist esitab ESMA pädevale asutusele taotluse kohta mittesiduva arvamuse ja annab taotleja taotletud erandite kohta soovitusi, mida on vaja investorikaitse, turu usaldusvääruse ja finantsstabiilsuse tagamiseks. ESMA edendab ka selliste erandite järjepidevust ja proportsionaalsust, mida pädevad asutused teevad kogu liidus DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldavatele keskodepositooriumidele. Selleks konsulteerib ESMA õigeaegselt teiste liikmesriikide pädevate asutustega ja võtab oma arvamuses nende seisukohti täiel määral arvesse.
4. Ilma et see piiraks määruse (EÜ) nr 909/2014 artikli 17 kohaldamist, keeldub pädev asutus taotlejale käesoleva määruse alusel DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldamise loa andmisest, kui on alust arvata, et:
 - (a) taotleja ei tegele nõuetekohaselt investorikaitset, turu usaldusväärsest või finantsstabiilsust ohustavate oluliste riskidega ega maanda neid või
 - (b) käesoleva määruse alusel DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldamiseks taotletud eriloa ja erandite eesmärk on hoida kõrvale õiguslikest ja/või regulatiivsetest nõuetest.
5. DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldamiseks antud eriluba kehtib kogu liidus kuni kuus aastat alates eriloa andmise kuupäevast. Selles määratakse kindlaks artikli 5 kohaselt tehtud erandid.

ESMA avaldab oma veebisaidil DLT väärtpaberiarveldussüsteemide loetelu, neile antud erilubade algus- ja lõppkuupäevad ning neile tehtud erandite loetelu.

6. Ilma et see piiraks määruse (EÜ) nr 909/2014 artikli 20 kohaldamist, tühistab käesoleva määruse alusel eriloa andnud pädev asutus pärast ESMAGA lõike 3 kohaselt konsulteerimist sellise loa või tehtud erandi järgmistel juhtudel:
 - (a) DLT toimimises või DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldava keskdepositooriumi osutatavates teenustes ja teostatavates tegevustes on avastatud puudus, mis ohustab turu usaldusväarsust, investorite kaitset või finantsstabiilsust ja kaalub üles katsetavatest teenustest ja tegevustest saadava kasu, või
 - (b) DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldav keskdepositoorium on rikkunud pädeva asutuse tehtud eranditega seotud tingimusi või
 - (c) DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldav keskdepositoorium on registreerinud finantsinstrumente, mis ei vasta artikli 3 lõigetes 1 ja 2 sätestatud tingimustele, või
 - (d) DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldav keskdepositoorium on ületanud artikli 3 lõikes 3 ja lõike 5 kolmandas lõigus osutatud künniseid või
 - (e) pädev asutus saab teada, et DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldamiseks eriluba taotlenud keskdepositoorium sai sellise loa või seonduvad erandid eksitava teabe, sealhulgas olulise väljajätte alusel.

7. Kui DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldav keskdepositoorium teeb oma tegevuse käigus ettepaneku teha DLT toimimises või tema teenustes või tegevuses oluline muudatus, milleks on vaja uut luba, uut erandit või ühe või mitme olemasoleva erandi või seonduvate tingimuste muutmist, taotleb ta sellist luba, erandit või muudatust vastavalt artiklile 5. Pädev asutus menetleb sellist luba, erandit või muudatust vastavalt lõigetele 2–5.

Kui DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldav keskdepositoorium taotleb oma tegevuse käigus uut luba või erandit, taotleb ta sellist luba või erandit vastavalt artiklile 5. Pädev asutus menetleb sellist luba, erandit või muudatust vastavalt lõigetele 2–5.

Artikkel 9

DLT turutaristute korraldajate, pädevate asutuste ja ESMA koostöö

1. Ilma et see piiraks direktiivi 2014/65/EL ja määruse (EL) nr 909/2014 asjakohaste sätete kohaldamist, teevad DLT turutaristute korraldajad koostööd pädevate asutustega, kellele on käesoleva määruse alusel tehtud ülesandeks erilubade andmine, ja ESMAGA.

Eelkõige teavitavad DLT turutaristute korraldajad viivitamata pädevaid asutusi ja ESMAt allpool loetletud asjaoludest. Need asjaolud hõlmavad muu hulgas järgmist:

- (a) mis tahes kavandatud olulised muudatused äriplaanis, sealhulgas kriitilise tähtsusega töötajate osas, DLT turutaristu eeskirjades ja seonduvas õiguskorras vähemalt neli kuud enne kavandatud muudatust, olenemata sellest, kas kavandatud olulise muudatuse jaoks on vaja eriloa või seonduvate erandite või tingimuste muutmist kooskõlas artikliga 7 või 8;

- (b) mis tahes märgid loata juurdepääsust, olulisest talitlushäirest, kaotaminekust, küberrünnetest või muudest küberohtudest, pettusest, vargusest või muudest DLT turutaristule osaks saanud tõsistest kuritarvitustest;
- (c) mis tahes olulised muudatused eriloa andnud pädevale asutusele esitatud teabes;
- (d) eriloaga hõlmatud tegevuste teostamise või teenuste osutamisega seotud tehnilised või tegevusraskused, sealhulgas DLT ja vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite arendamise või kasutamise seotud raskused, või
- (e) investorikaitset, turu usaldusväarsust või finantsstabiilsust ohustavad riskid, mis on tekkinud ja mida ei ole eriloa taotluses või eriloa andmise ajal ette nähtud.

Sellise teabe saamise korral võib pädev asutus nõuda, et asjaomane DLT turutaristu esitaks artikli 7 lõike 7 või artikli 8 lõike 7 kohase taotluse, ja/või võtta lõikes 3 osutatud parandusmeetmeid.

2. DLT turutaristute korraldajad esitavad eriloa andnud pädevale asutusele ja ESMA-le kogu asjakohase teabe, mida need võivad nõuda.
3. Eriloa andnud pädev asutus võib nõuda parandusmeetmete võtmist äriplaanis, DLT turutaristu eeskirjades ja seonduvas õiguskorras, et tagada investorite kaitse, turu usaldusväarsus või finantsstabiilsus. Enne parandusmeetmete nõudmist konsulteerib pädev asutus ESMAga vastavalt artikli 7 lõikele 3 või artikli 8 lõikele 3. DLT turutaristu annab pädeva asutuse nõutud parandusmeetmete rakendamiseks võetud meetmetest aru lõikes 4 osutatud aruannetes.
4. DLT turutaristu korraldaja esitab iga kuue kuu järel alates eriloa saamise kuupäevast pädevale asutusele ja ESMA-le aruande. Selline aruanne sisaldab muu hulgas järgmist:
 - (a) lõike 1 teises lõigus loetletud teabe kokkuvõte;
 - (b) DLT mitmepoolses kauplemissüsteemis kauplemisele lubatud vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite arv ja väärtus, DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldava keskdepositooriumi registreeritud vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite arv ja väärtus, ning kui see on asjakohane, DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldava investeerimisühingu või turukorraldaja registreeritud vabalt võõrandatavate väärtpaberite arv ja väärtus;
 - (c) DLT mitmepoolses kauplemissüsteemis tehtud ning kas DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldava keskdepositooriumi, või kui see on asjakohane, DLT mitmepoolset kauplemissüsteemi korraldava investeerimisühingu või turukorraldaja poolt arveldatud tehingute arv ja väärtus;
 - (d) põhjendatud hinnang finantsteenuseid käsitlevate liidu õigusaktide või siseriikliku õiguse kohaldamisel esinevate raskuste kohta ning
 - (e) pädeva asutuse nõutud kompensatsiooni- või parandusmeetmete rakendamiseks võetud meetmed või pädeva asutuse kehtestatud tingimused.
5. ESMA koordineerib pädevate asutuste tegevust, et luua ühine arusaam hajusraamatu tehnoloogiast ja DLT turutaristust ning ühine järelevalvekultuur ja ühtsed

järelevalvetavad, tagades järjepidevad lähenemisviisid ja järelevalvetulemuste ühtsuse.

ESMA teavitab kõiki pädevaid asutusi korrapäraselt järgmisest:

- (a) artikli 4 kohaselt esitatud aruanded;
 - (b) artiklite 7 ja 8 kohaselt antud eriload ja tehtud erandid ning seonduvad tingimused;
 - (c) pädeva asutuse keeldumine eriloo andmisest või mis tahes erandi tegemisest vastavalt artiklitele 7 ja 8, sellise eriloo või erandi tühistamine või DLT turutaristu tegevuse lõpetamine.
6. ESMA jälgib artiklite 7 ja 8 kohaselt antud erilubade, seonduvate erandite ja tingimuste ning kõigi nõutavate kompensatsioonivõi parandusmeetmete kohaldamist ning esitab komisjonile igal aastal aruande selle kohta, kuidas neid praktikas kohaldatakse.

Artikkel 10

Aruanne ja läbivaatamine

1. Hiljemalt viis aastat pärast käesoleva määruse jõustumist esitab ESMA komisjonile aruande järgmise kohta:
- (a) DLT turutaristute toimimine kogu liidus;
 - (b) käesoleva määruse alusel eriloo saanud DLT mitmepoolsete kauplemissüsteemide ja DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldavate keskdepositooriumide arv;
 - (c) DLT turutaristute taotletud erandite liik ja pädevate asutuste tehtud erandite liik;
 - (d) DLT mitmepoolsetes kauplemissüsteemides kauplemisele lubatud vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite arv ja väärtus, DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldavate keskdepositooriumide registreeritud vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite arv ja väärtus, ning kui see on asjakohane, DLT mitmepoolset kauplemissüsteemide registreeritud vabalt võõrandatavate väärtpaberite arv ja väärtus;
 - (e) DLT mitmepoolsetes kauplemissüsteemides tehtud ning DLT väärtpaberiarveldussüsteemi korraldavate keskdepositooriumide, ja kui see on asjakohane, DLT mitmepoolsete kauplemissüsteemide poolt arveldatud tehingute arv ja väärtus;
 - (f) kasutatava DLT liik ja DLT kasutamisega seotud tehnilised probleemid, sealhulgas artikli 9 lõike 1 teise lõigu punktis b osutatud asjaolud;
 - (g) DLT mitmepoolsete kauplemissüsteemide poolt vastavalt artikli 4 lõike 3 punktile g kehtestatud menetlused;
 - (h) DLT kasutamisest tulenevad mis tahes riskid;
 - (i) DLT turutaristute ja muude pärandussüsteeme kasutavate taristute koostalitlusvõime probleemid;

- (j) DLT kasutamisest saadav kasu, mis väljendub tõhususe suurenemises ja riskide vähenemises kogu kauplemisahelas ja kauplemisjärgses ahelas, muu hulgas seoses vabalt võõrandatavate DLT väärtpaberite registreerimise ja hoidmisega, tehingute jälgitavusega, korporatiivse sündmustega ning aruandlus- ja järelevalvefunktsioonidega DLT turutaristu tasandil;
 - (k) pädeva asutuse keeldumised erilubade andmisest või erandite tegemisest vastavalt artiklitele 7 ja 8, selliste erilubade või erandite ja kompensatsiooni- või parandusmeetmete muudatused või tühistamised ning
 - (l) DLT turutaristu tegevuse lõpetamine ja sellise lõpetamise põhjused.
2. Lõikes 1 osutatud aruande põhjal esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, mis sisaldab kulude-tulude analüüsi selle kohta, kas käesoleva määruse kohase DLT turutaristute korraga tuleks teha järgmist:
- (a) pikendada veel üheks ajavahemikuks;
 - (b) laiendada muud liiki finantsinstrumentidele, mida saab DLT alusel emiteerida, registreerida, üle kanda või säilitada;
 - (c) muuta;
 - (d) muuta alaliseks koos muudatustega või ilma nendeta või
 - (e) lõpetada.

Komisjon võib oma aruandes teha ettepanekuid finantsteenuseid käsitlevate liidu õigusaktide raamistiku asjakohase muutmise või siseriiklike õigusaktide ühtlustamise kohta, mis hõlbustaks hajusraamatu tehnoloogia kasutamist finantssektoris, samuti meetmete kohta, mida on vaja DLT turutaristute katsekorra alt välja viimiseks.

Artikkel 11

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates... [*palun märkida kuupäev: 12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*].

Liikmesriigid teavitavad kolme kuu jooksul alates käesoleva määruse jõustumisest ESMA-t ja komisjoni oma pädevatest asutustest artikli 2 punkti 21 alapunkti c tähenduses, kui neid on. ESMA avaldab selliste pädevate asutuste loetelu oma veebisaidil.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja